

Protokół

33. posiedzenia, I. sesji, IX. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 2. listopada 1908.

Początek o godzinie 4 minut 22 po południu.

Przewodniczący: Marszałek krajowy JE. Stanisław hr. Badeni.

Sekretarze: Mieczysław Urbański, Stanisław Henryk hr. Badeni, Jan Wasung, Zacharyasz Skwarko.

Obecnych posłów 119.

Ze strony Rządu: c. k. Wiceprezydent Namiestnictwa Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół 31. posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokół 32. posiedzenia złożony jest w biurze sejmowem do przejrzenia.

Sekretarz p. St. H. hr. Badeni odczytuje spis petycyi wniesionych po dzień 2. listopada 1908 roku, które przydzielono następującym komisjom, a mianowicie:

Wydziałowi krajowemu: L. s. 3160 do 3187, 3209.

Komisji szkolnej: L. s. 3188, 3196 do 3205.

Komisji administracyjnej L. s. 4158 3189—3191, 3193, 3194.

Komisji gosp. kraj.: L. s. 3192.

Po odczytaniu petycyi L. s. 3178 grona konserwatorów zabytków starożytnych Galicyi wschodniej w sprawie ratowania zamku żółkiewskiego od ruiny. Marszałek udziela głosu p. Rutowskiemu, który tego zażądał.

P. Rutowski nieobecny w Izbie.

Sekretarz p. St. H. hr. Badeni odczytuje spis dalszych petycyi, które przydzielono odnośnym komisjom jak wyżej.

Po odczytaniu petycyi L. s. 3209 Wąligóry E., właściciela pracowni szewskiej w Nowym Sączu, o pożyczkę 6.000 koron z funduszu przemysłowego przemawia p. Stojalowski, popierając tę petycę.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego punktem pierwszym jest:

Sprawozdanie komisji drogowej o petycji Wydziału Rady powiatowej w Podhajcach l. 2552 o podwyższenie subwencji kraj. do 60% na budowę drogi gminnej I. kl. Podhajce-Wiśniowczyk.

Sprawozdawca p. Jędrzejowicz, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydziałowi Rady powiatowej w Podhajcach przyznaje się subwencję na budowę drogi gminnej I. kl. Podhajce-Wiśniowczyk w wysokości podwyższonej do 60% rzeczywistych kosztów budowy z zastrzeżeniem połączenia tej drogi z drogą krajową Buczacz-Strusów, — a to od r. 1909.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji kolejowej o wniosku posłów Sękowskiego i Górskiego oraz towarzyszy w sprawie budowy linii kolejowej łączącej miasto Dąbrowę z Leżajskiem lub Rudnikami.

Sprawozdawca p. Górski, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby sprawę budowy linii kolejowej łączącej miasto Dąbrowę z Leżajskiem lub Rudnikami tak pod względem użyteczności i potrzeby jak pod względem technicznym zbadał i Sejmowi sprawozdanie przedłożył.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji kolejowej o petycji centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego w sprawie finansowego poparcia kolei z Zakopanego pod Świnnicę.

Sprawozdawca p. Federowicz, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by zbadał użyteczność i potrzebę — ze względu na ogólne interesa kraju projektowanej kolei Zakopane-Swinnica, oraz wezwał instytucję finansującą to przedsięwzięcie do szczegółowego obliczenia rentowności, opartego na przybliżonym kosztorysie.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by jeśli wyniki badań, wskazanych pod I., będą pomyślne, wyjednał u c. k. Rządu udział jednorazowy w kwocie 500.000 koron na akcje zakładowe, oraz na najbliższej sesji sejmowej przedstawił Sejmowi wniosek na poparcie budowy tej kolei takim samym udziałem kraju.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała oddzielnie oraz bez rozprawy powyższe wnioski I—II. komisji, które p. sprawozdawca odczytuje.

Następuje:

Sprawozdanie komisji drogowej o petycji Wydziału powiatowego w Husiatynie o przyznanie 75% subwencji na budowę dróg.

Sprawozdawca p. Jędrzejowicz, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Podwyższa się subwencję krajową na budowę dróg gminnych I. kl.:

a) Chłopówka-Uwisła-Niżborg nowy-Krogulec z 40% na 60%;

b) Hadyńkowce-Oryszkowce z 50% na 60%, a to od r. 1909.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje do rozprawy szcze-

głowej i uchwała oddzielnie oraz bez rozprawy powyższe wnioski a i b komisji, które p. sprawozdawca odczytuje.

Następuje:

Sprawozdanie komisji drogowej o petycji Wydziału powiatowego brzozowskiego o przyznanie 65% subwenyi na budowę drogi Brzozów-Haczów.

Sprawozdawca p. Jędrzejowicz, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję Wydziału powiatowego w Brzozowie co do budowy drogi Brzozów-Haczów odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i załatwienia, a Sejm w razie przychylnego wyniku badań przyznaje subwenyę nie wyższą jednak, jak 60% rzeczywistych kosztów budowy.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunków fundacyi Stanisława hr. Skarbka za lata 1906 i 1907, opracowane na podstawie sprawozdania Wydziału kraj.

Sprawozdawca p. Sala, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków fundacyi Stanisława hr. Skarbka za lata 1906 i 1907.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o przedłożeniu Wydziału krajowe-

go o Zakładach naukowych rolniczych w Dublanach, tudzież o krajowych stacyach doświadczalnych rolniczych w Dublanach i we Lwowie, jako też o petycyach wniesionych przez słuchaczy Akademii rolniczej w Dublanach.

P. Gorayski w zastępstwie sprawozdawcy p. Wasunga uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowych zakładach naukowych rolniczych w Dublanach i krajowych stacyach doświadczalnych rolniczych.

II. Sejm ustanawia w etacie profesorów Akademii rolniczej w Dublanach nową posadę profesora z płacą 4.800 K. rocznie, dodatkiem aktywalnym w kwocie 720 K. rocznie i prawem do pięciu dodatków 5-letnich po 600 K. Równocześnie znosi się w tym etacie jedną posadę profesora z etatową płacą 3.400 K. i jedną posadę profesora adjunkta z etatową płacą 2.800 K.

III. Sejm podwyższa płace kasyera i sekretarza Dyrekcji Akademii rolniczej w Dublanach, ustanowione uchwałą z d. 24. stycznia 1896, o kwotę 400 K. rocznie dla każdego.

IV. Sejm znosi dotychczasowy etat asystentów w kraj. stacyach doświadczalnych rolniczych i ustanawia etat następujący:

a) w stacji chemiczno-rolniczej w Dublanach:

1. adjunkt ze stałą płacą w kwocie 2.400 K rocznie, z dodatkiem aktywalnym w kwocie 200 K rocznie i prawem do pięciu pięcioleci po 400 K;

2. dwóch asystentów nieetatowych, każdy z płacą po 1.600 K rocznie i dodatkiem na mieszkanie i opał w kwocie 318 K rocznie;

3. dwóch asystentów nieetatowych, każdy z płacą po 1.400 K rocznie i dodatkiem na mieszkanie po 318 K rocznie;

b) w stacyi doświadczalnej botaniczno-rolniczej we Lwowie:

1. adjunkt ze stałą płacą w kwocie 2.400 K rocznie, dodatkiem aktywalnym w kwocie 480 K i prawem do pięciu pięcioleci po 400 K. rocznie,

2. asystent nieetatowy z płacą 1.600 K rocznie i dodatkiem na mieszkanie 478 kor. rocznie;

3. asystent nieetatowy z płacą 1.400 kor. rocznie i dodatkiem na mieszkanie w kwocie 478 kor. rocznie.

Adjunkci stacyi doświadczalnych chemiczno-rolniczej w Dublanach i botaniczno-rolniczej we Lwowie są urzędnikami krajowymi z prawami i obowiązkami określonymi ustanową służby krajowej i statutem emerytalnym, uchwalonym przez Sejm w dniu 21. stycznia 1889.

V. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by na najbliższej sesyi przedłożył wnioski co do organizacyi działu ochrony roślin przy stacyi botaniczno-rolniczej we Lwowie.

VI. Sejm wzywa c. k. Rząd, by z funduszków państwowych udzielił obfitych zasiłków na popieranie kultury torfów i wzorowych gospodarstw poloninowych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała oddzielnie oraz bez rozprawy powyższe wnioski I—VI. komisyi, które p. sprawozdawca odczytuje.

Następuje:

Sprawozdanie Komisji gospodarstwa krajowego o wniosku posła Kędziora, dotyczącym wykształcenia instruktorów rolnictwa.

Sprawozdawca p. Wasung, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od

czytania sprawozdania odczytuje następujące wnioski komisyi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm uznaje potrzebę wykształcenia sił fachowych na instruktorów rolnictwa dla włościan, tudzież dla organizacyi zawodowej rolników i ustanawia w tym celu 10 stypendyów po 1.000 K rocznie dla zwyczajnych słuchaczy Akademii rolniczej w Dublanach na przeciąg lat dwunastu, począwszy od roku naukowego 1909/1910.

II. Sejm wstawia na cel powyższy do rubryki X. budżetu krajowego na rok 1909 kwotę 3.000 K.

III. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby przyznał krajowi na wykształcenie instruktorów rolnictwa dla włościan zasiłek roczny 10.000 kor. na przeciąg lat dwunastu, począwszy od roku naukowego 1909/1910.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała oddzielnie oraz bez rozprawy powyższe wnioski I—III. komisyi, które p. sprawozdawca odczytuje.

Następuje:

Propozycya Wydziału krajowego w sprawie wyboru 9 członków Rady nadzorczej Banku krajowego i 3 zastępców tejże Rady.

Marszałek oznajmia, że sprawę tę usuwa chwilowo z porządku dziennego.

Następuje:

Sprawozdanie komisji górniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z dnia 27. lipca 1907 o budowie publicznych zbiorników na ropę w Popielach pod Boryslawiem.

Sprawozdawca p. Długosz uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisyi, sprostowawszy omyłkę druku, a mianowicie we wniosku 4. zamiast słowa: „znosi“ ma być słowo „zmienia:“

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Przyjmuje się do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o publicznych zbiornikach krajowych w Popielach pod Borysławiem.

2. Sejm zmienia uchwałę z dnia 23. września 1907 I. a, podnosząc kredyt $1\frac{1}{2}$ miliona koron do nieprzekraczalnych 1,800.000 kor., przy równoczesnej odpowiedniej zmianie uchwały I. a i c, upoważniając Wydział krajowy do podwyższenia kwoty zaciągnąć się mającej pożyczki komunalnej do wysokości 1,800.000 kor.

3. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przyjmując do wiadomości gotowość galicyjskiego Towarzystwa magazynowego dla produktów naftowych we Lwowie bezwzłocznego zrzeczenia się zarządu zbiornikami krajowymi, zawarł jak najrychlej kontrakt dzierżawy lub administracyi tychże zbiorników z krajowym Związkiem producentów ropy we Lwowie.

4. Sejm zmienia uchwałę z dnia 23. września 1907 II. c w tym kierunku, że zbiorniki te, stanowiąc własność kraju, nie mają mieć charakteru składu publicznego oraz, że zwalnia się Wydział krajowy od obowiązku starania się o wyjednanie dla zbiorników tych prawa wydawania warrantów.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną.

Przemawia p. Stojałowski.

Przemawia p. Zamoyski.

Przemawia p. Stojałowski.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała oddzielnie oraz bez rozprawy powyższe wnioski 1—4. komisji, które p. sprawozdawca odczytuje.

Marszałek oznajmia, że obecnie:

Następuje:

Propozycja Wydziału krajowego w sprawie wyboru 9 członków Rady nadzorczej Banku krajowego i 3 zastępców tejże Rady.

Sprawozdawca p. Pilat odczytuje następującą:

Propozycja

Wydziału krajowego w sprawie wyboru 9. członków Rady nadzorczej Banku krajowego i 1 zastępcy tejże Rady.

Wysoki Sejmie!

Z końcem roku 1906 zgłosiły mandaty 3 członków i 1 zastępcy członka Rady nadzorczej Banku krajowego, a mianowicie mandaty członków Dr. Stetana Fedaka, Stanisława Jędrzejowicza i Karola Dr. Scipiona, tudzież zastępcy członka: Dr. Augusta Łozińskiego, wybranych na posiedzeniu Wys. Sejmu w dniu 18. czerwca 1901 na kadencję 1901—1906 włącznie.

Sprawozdaniem z dnia 7. lipca 1906 L. 62.124/906 Wydział krajowy przedłożył Wys. Sejmowi propozycję wyboru 3 członków i 1 zastępcę w miejsce ustępujących, jednakowoż Wys. Sejm uchwałą z dnia 10. października 1907 wybór ten odroczył aż do czasu, gdy Wydział krajowy przyjdzie z nową propozycją uwzględniającą powiększenie liczby członków Rady nadzorczej.

Na posiedzeniu dnia 7. października 1907 powziął bowiem Wys. Sejm uchwałę polecającą Wydziałowi krajowemu, ażeby przedłożył Wys. Sejmowi projekt zmiany statutu Banku krajowego w kierunku powiększenia liczby członków Rady nadzorczej w ten sposób, aby obie części kraju, oba miasta główne i rozmaite grupy interesów znalazły w niej równomierne zastępstwo.

Wydział krajowy zastosował się do powyższego polecenia Wys. Sejmu i w bieżącej sesji przedłożył projekt zmiany statutu Banku krajowego, powiększając liczbę członków Rady nadzorczej o trzech t. j. do 12 osób.

Wysoki Sejm uchwałą z dnia 12. października 1908 przyjął powyższą zmianę statutu Banku krajowego.

Z końcem r. 1907 zgasły w dalszym ciągu mandaty 3 członków i 1 zastępcy członka Rady nadzorczej, a mianowicie mandaty członków: J. E. Dawida Abrahamowicza, Hipolita Bohdana i Karola Schayera tudzież zastępcy członka Jana Szulza, wybranych na posiedzeniu Wys. Sejmu w dniu 8. lipca 1902 na kadencję 1902-1907 włącznie.

Wydział krajowy musi przy tej sposobności nadmienić, że J. E. Dawid Abrahamowicz pismem z dnia 27. grudnia 1907 z powodu zamianowania Ministrem dla Galicji złożył godność członka Rady nadzorczej Banku krajowego, zaś długoletni i zasłużony członek i Prezes Rady nadzorczej, p. Hipolit Bohdan, mimo usilnych starań Wydziału krajowego o zatrzymanie go w gronie Rady nadzorczej, oświadczył stanowczo, iż ze względów na stan zdrowia, mandatu nowego do Rady nadzorczej Banku krajowego przyjąć nie może.

Wydział krajowy przedkłada obecnie Wysokiemu Sejmowi propozycję wyboru członków i zastępców Rady nadzorczej Banku krajowego na trzy odrębne kadencje.

Dwie propozycje dotyczą członków i zastępców, których mandaty z końcem r. 1906 i 1907 zgasły, zaś trzecia propozycja obejmuje 3 nowych członków Rady nadzorczej na podstawie uchwalonej przez Wysoki Sejm w dniu 12. października b. r. zmiany statutu Banku krajowego, wprowadzającej powiększenie o 3 członków Rady nadzorczej.

Uchwalona przez Wysoki Sejm zmiana statutu wymaga wprawdzie jeszcze zatwierdzenia rządowego, w przypuszczeniu jednak, że zatwierdzenie to nie może ulegać żadnej wątpliwości, a z drugiej strony niewiadomo, kiedy Wysoki Sejm ponownie się zберze, Wydział krajowy przedkłada już obecnie propozycję na 3 nowych członków Rady nadzorczej, z tą uwagą, iż mandaty tych członków rozpoczną się dopiero od 1. stycznia 1909, względnie od chwili, gdy zmieniony statut Banku krajowego po uzy-

skaniu zatwierdzenia rządowego wejdzie w życie.

Ponieważ Wydział krajowy w propozycji swej poniżej podanej przedstawia dotychczasowego zastępcę na członka Rady nadzorczej p. Stefana Moysę-Rosochackiego do wyboru członkiem Rady nadzorczej, przeto wypadnie wybrać w trzeciej propozycji jednego zastępcę członka Rady nadzorczej na czas od chwili objęcia przez p. Moysę-Rosochackiego obowiązków członka Rady nadzorczej aż do chwili zgaśnięcia jego mandatu jako zastępcy członka tejże Rady.

Na podstawie powyższego wyводу Wydział krajowy przedstawia Wysokiemu Sejmowi w myśl postanowień §. 110. statutu Banku krajowego następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. a) Członkami Rady nadzorczej Banku krajowego na kadencję poczynającą się od dnia 1. stycznia 1907 pp. Dra Stefana Fedaka, Stanisława Jędrzejowicza, Karola hr. Scipiona;

b) zastępcą członka Rady nadzorczej Banku krajowego na tę samą kadencję p. Dra Augusta Łozińskiego.

II. a) Członkami Rady nadzorczej Banku krajowego na kadencję poczynającą się w dniu 1. stycznia 1908 pp.: Dra Henryka Kolischera, właściciela dóbr, posła na Sejm krajowy i do Rady państwa, Stefana Moysę-Rosochackiego, Karola Schayera;

b) Zastępcą członka Rady nadzorczej Banku krajowego na tę samą kadencję p. Jana Szulca.

III. a) Członkami Rady nadzorczej Banku krajowego na kadencję poczynającą się w dniu 1. stycznia 1909 pp. Dra Michała Korola, adwokata, posła na Sejm krajowy i do Rady państwa, Franciszka Maryewskiego, burmistrza miasta Podgórze i posła na Sejm krajowy, Andrzeja Średniawskiego, zastępcę prezesa Rady powiatowej w Myślenicach i posła do Rady państwa;

b) zastępcą członka Rady nadzorczej Banku krajowego na resztę kadencji w miejsce p. Stefana Moysy-Rosochackiego p. Oskara Schnella.

Marszałek zarządza wybór łącznie na wszystkie trzy serye, zaprasza do komisji skrutacyjnej pp. L. Cieńskiego, Tertila, Jedynaka, Rittla i A. Starucha, wreszcie wzywa postów do oddania kartek.

Po oddaniu kartek, Marszałek zamyka głosowanie i wzywa komisję do przeprowadzenia skrutynium wyboru.

Podczas skrutynium Izba przystępuje do dalszego punktu porządku dziennego, a mianowicie:

Następuje:

Sprawozdanie komisji szkolnej w przedmiocie zmiany ustaw krajowych z dnia 1. grudnia 1889 Dz. u. kr. 71, względnie z dnia 22. czerwca 1899 Dz. u. kr. Nr. 81, o wynagrodzeniu za udzielanie nauki religii w szkołach ludowych.

Sprawozdawca p. Laskowski, uwolniony na wniosek sekretarza p. St. H. kr. Badeniego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy:

1. uchwalić załączony projekt ustawy, oraz rezolucję;

2. wstawić do budżetu funduszu szkolnego krajowego na rok 1909 kwotę 81.954 koron na pokrycie zwiększonego skutkiem powyższej ustawy wydatku na płace nauczycieli religii za miesiące: wrzesień, październik, listopad i grudzień 1909.

Tem samym załatwia się petycyje L. s. 704, 705, 970 i 1.398.

U s t a w a

z dnia . . .

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Paragrafy 1., 4., 6. ustawy z dnia 1. grudnia 1889 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 71 w brzmieniu ustanowionem ustawą z 22. czerwca 1899 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 81 — oraz §§. 5., 8. i 11. ustawy z dnia 1. grudnia 1889 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 71 uchyla się w ich brzmieniu dotychczasowem i mają opiewać, jak następuje:

§. 1.

W publicznych pospolitych szkołach ludowych o czterech lub więcej klasach, tudzież w szkołach wydziałowych ustanowieni będą osobni nauczyciele religii ze stałą płacą, jeżeli liczba godzin nauki religii we wszystkich klasach, w których mają jej udzielać, wynosi razem przynajmniej ośmnaście godzin tygodniowo, a liczba uczniów ich wyznania i obrządku przenosi ośmdziesiąt.

Taki nauczyciel obowiązany jest aż do dwudziestu czterech godzin nauki tygodniowo, jeżeli zaś udziela nauki religii w większej liczbie godzin, należy mu się dodatkowe wynagrodzenie za każdą godzinę ponad dwadzieścia cztery w wysokości oznaczonej w §. 6. niniejszej ustawy.

Exhortę liczy się za dwie godziny.

Nauczyciel religii mianowany będzie dla jednej szkoły, a to dla szkoły ludowej najwyższej kategorii w miejscu istniejącej; można jednak nałożyć na niego obowiązek udzielania nauki religii także w innych publicznych szkołach ludowych w tej miejscowości aż do oznaczonej w ustępie pierwszym i drugim liczby godzin.

Gdzie stosunki tego wymagają, może Rada szkolna krajowa w porozumieniu z Wydziałem krajowym ustawić nauczyciela religii przy szkole więcejklasowej, nakładając na niego obowiązek udzielania nauki religii aż do oznaczonej ustawą liczby godzin także w szkołach sąsiednich miejscowości.

§. 4.

Nauczycielowi religii osobno ustanowionemu będą przyznawane pobory służące innym nauczycielom tej szkoły, dla której jest stale zamianowany; jednak nauczyciel religii, posiadający ukończone studia teologiczne na uniwersytecie, względnie w teologicznym zakładzie naukowym, otrzymuje od razu przy stałej nominacji najwyższy stopień płacy.

Co do innych stosunków służbowych podlega nauczyciel religii osobno ustanowiony wszystkim przepisom ustaw, odnoszących się do nauczycieli tej szkoły, dla której jest mianowanym, nie uwłaczając prawom służącym zwierzchniczej władzy wyznaniowej.

Jednak nauczycielom religii, którzy przeszli z duszpasterstwa do służby szkolnej, ma być policzonym do emerytury czas spędzony w duszpasterstwie.

Przeprowadzając te przepisy, co się tyczy nauczycieli religii, drogą ogólnych rozporządzeń, oraz stosując je do danych przypadków, będą władze szkolne o ile można zasięgać opinii władz wyznaniowych.

§. 5.

O ile nauka religii katolickiej w szkołach publicznych nie jest zapewniona w myśl §. 1, przez ustanowienie osobnego nauczyciela religii ze stałą płacą, a obowiązek bezpłatnego udzielania w nich tej nauki ciąży w myśl ustaw państwowych na duchowieństwie parafialnem, obowiązany jest duszpasterz miejscowy (proboszcz względnie administrator parafii, lub w ich zastępstwie wikaryusz) do bezpłatnego udzielania nauki religii z tytułu duszpasterstwa w dziewięciu godzinach tygodniowo we wszystkich szkołach do parafii należących, za każdą zaś godzinę nauki w tygodniu ponad ten wymiar łącznie z exhortą i nauką dopełniającą przypada mu wynagrodzenie oznaczone w §. 6. niniejszej ustawy.

Nauka religii innego uznanego wyznania religijnego w szkołach ludowych więcejklasowych począwszy od 4-klasowych i w szkołach wydziałowych, które nie posiadają własnego nauczyciela tej religii ze stałą płacą, może być zabezpieczoną przez władzę szkolną w porozumieniu z właściwą władzą wyznaniową w ten sposób, że się ją powierza za remuneracją osobom posiadającym ogólne warunki przewidziane w §. 3.; remuneracja przypada od każdej godziny w tygodniu we wszystkich klasach łącznie z exhortą i w wysokości oznaczonej w §. 6. niniejszej ustawy.

Remuneracja ta płatną jest miesięcznie z dołu.

Exhorta liczy się za dwie godziny i może się odbywać w szkołach ludowych więcejklasowych począwszy od czteroklasowych i w szkołach wydziałowych.

§. 6.

Duszpasterzowi względnie nauczycielowi religii za remuneracją należy się wynagrodzenie od każdej godziny w tygodniu po 40 K rocznie, a w miejscowościach I. klasy plac nauczycielskich po 50 K rocznie.

Wynagrodzenie to jednak należy się tylko za te godziny, co do których władza szkolna okręgowa stwierdzi, że nauka religii odbywała się rzeczywiście, a władza wyznaniowa poświadczy, że udzielano jej z dobrym skutkiem, a nadto co do duszpasterza tylko wtedy, jeżeli w myśl §. 5. udzielał nauki religii z tytułu duszpasterskiego bezpłatnie w dziewięciu godzinach tygodniowo.

Wypłatę wynagrodzenia zarządza się z końcem każdego półroczia szkolnego na podstawie dowodów przedstawionych przez władzę szkolną okręgową.

Władza szkolna krajowa może jednak w porozumieniu ze zwierzchnią władzą wyznaniową (§. 2. ust. z d. 21. czerwca 1872 Dz. p. p. Nr. 86) ściągać poszczególne

klasy lub oddziały równorzędne, względnie stopnie nauki, w ten sposób, aby liczba tak połączonych dzieci szkolnych danego obrządku lub wyznania nie przekraczała pięćdziesięciu.

§. 8.

Wynagrodzenie kosztów podróży, które ma być przyznane z powodu ndzielania nauki religii w szkołach ludowych, znajdujących się poza miejscem zamieszkania nauczyciela religii lub duszpasterza, będzie pokrywane w myśl §. 6. i 7. ustawy z 24. kwietnia 1894 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 49.

O potrzebie dojazdów i o wysokości przypadającego za nie wynagrodzenia orzeka władza szkolna okręgowa. Wypłatę tego wynagrodzenia po stwierdzeniu ilości odbytych dojazdów i ilości godzin nauki rzeczywiście udzielanej zarządza władza szkolna okręgowa bezpośrednio do rąk odnośnego nauczyciela religii lub duszpasterza.

Bliższe szczegóły co do sposobu postępowania przepisze osobna instrukcja.

§. 11.

Jeżeli nauki religii udziela w myśl §. 5. ustawy z dnia 14. maja 1869 (Dz. u. p. Nr. 62) świecki nauczyciel na podstawie misyi otrzymanej od władzy wyznaniowej i z polecenia władzy szkolnej, należy mu się wynagrodzenie wynoszące 1% miesięcznej płacy za każdą godzinę w tygodniu bez względu na to, czy nauczyciel taki zajęty jest w szkole w pełnej liczbie 30 godzin obowiązkowych, czy poniżej tego wymiaru, ale tylko wtedy, jeżeli nauka trwa najmniej przez jeden miesiąc.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z początkiem roku szkolnego 1909/1910.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi wyznań i oświaty.

R e z o l u c y a.

Wzywa się e. k. Rząd, aby w porozumieniu z Ordynaryatami biskupimi przyezyniał się do pokrywania kosztów stałego inspekeyonowania nauki religii w publicznych szkołach ludowych wszystkich kategorii.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną.

Przemawia p. Stadnicki.

Przemawia p. Pastor.

Przemawia p. Styła.

Przemawia p. Dembowski.

Izba uchwała zamknięcie rozprawy ogólnej na wniosek sekretarza p. Urbańskiego.

Przemawia zapisany do głosu p. Stojowski.

Przemawia zapisany do głosu JE. ks. Arcybiskup Józef Teodorowicz.

Po zamknięciu rozprawy przemawia sprawozdawca p. Laskowski.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Marszałek oznajmia, że paragrafy, do których nie zgłoszono poprawek, podda łącznie pod uchwałę Izby.

Izba nie sprzeciwia się temu sposobowi postępowania.

Sprawozdawca czyta:

§. 1.

W publicznych pospolitych szkołach ludowych o czterech lub więcej klasach, tudzież w szkołach wydziałowych ustanowieni będą osobni nauczycieli religii ze stałą płacą, jeżeli liczba godzin nauki religii we wszystkich klasach, w których mają jej udzielać, wynosi razem przynajmniej osmnaście godzin tygodniowo, a liczba uczniów ich wyznania i obrządku przenosi osmdziesiąt.

Taki nauczyciel obowiązany jest aż do dwudziestu czterech godzin nauki tygodnio-

wo, jeżeli zaś udziela nauki religii w większej liczbie godzin, należy mu się dodatkowe wynagrodzenie za każdą godzinę ponad dwadzieścia cztery w wysokości oznaczonej w §. 6. niniejszej ustawy.

Exhortę liczy się za dwie godziny.

Nauczyciel religii mianowany będzie dla jednej, szkoły a to dla szkoły ludowej najwyższej kategorii w miejscu istniejącej; można jednak nałożyć na niego obowiązek udzielania nauki religii także w innych publicznych szkołach ludowych w tej miejscowości aż do oznaczonej w ustępie pierwszym i drugim liczby godzin.

Gdzie stosunki tego wymagają, może Rada szkolna krajowa w porozumieniu z Wydziałem krajowym ustanowić nauczyciela religii przy szkole więcejklasowej, nakładając na niego obowiązek udzielania nauki religii aż do oznaczonej ustawą liczby godzin także w szkołach sąsiednich miejscowości.

Izba bez rozprawy uchwała §. 1. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 4.

Nauczycielowi religii osobno ustanowionemu będą przyznawane pobory służące innym nauczycielom tej szkoły, dla której jest stale zamianowany; jednak nauczyciel religii, posiadający ukończone studia teologiczne na uniwersytecie, względnie w teologicznym zakładzie naukowym, otrzymuje od razu przy stałej nominacji najwyższy stopień płacy.

Co do innych stosunków służbowych podlega nauczyciel religii osobno ustanowiony wszystkim przepisom ustaw, odnoszących się do nauczycieli tej szkoły, dla której jest mianowanym, nie uwłaczając prawom służącym zwierzchniczej władzy wyznaniowej.

Jednak nauczycielom religii, którzy przeszli z duszpasterstwa do służby szkolnej,

ma być policzonym do emerytury czas spędzony w duszpasterstwie.

Przeprowadzając te przepisy, co się tyczy nauczycieli religii, drogą ogólnych rozporządzeń, oraz stosując je do danych przypadków, będą władze szkolne o ile można zasięgać opinii władz wyznaniowych.

Marszałek otwiera rozprawę.

Przemawia p. Starzyński i stawia następującą poprawkę:

§. 4. ustęp ostatni ma opiewać:

Przy przeprowadzaniu tych przepisów drogą ogólnych rozporządzeń oraz stosowaniu ich w poszczególnych wypadkach będą władze szkolne o ile możliwości zasięgały opinii władz wyznaniowych.

Po zamknięciu rozprawy przemawia sprawozdawca p. Laskowski i przyjmuje poprawkę p. Starzyńskiego.

Izba uchwała §. 4. zgodnie z wnioskiem komisji wraz z poprawką p. Starzyńskiego, przyjętą przez p. sprawozdawcę.

Sprawozdawca czyta:

§. 5.

O ile nauka religii katolickiej w szkołach publicznych nie jest zapewniona w myśl §. 1. przez ustanowienie osobnego nauczyciela religii ze stałą płacą, a obowiązek bezpłatnego udzielania w nich tej nauki ciąży w myśl ustaw państwowych na duchowieństwie parafialnem, obowiązany jest duszpasterz miejscowy (proboszcz względnie administrator parafii, lub w ich zastępstwie wikaryusz) do bezpłatnego udzielania nauki religii z tytułu duszpasterstwa w dziewięciu godzinach tygodniowo we wszystkich szkołach do parafii należących, za każdą zaś godzinę nauki w tygodniu ponad ten wymiar łącznie z exhortą i nauką dopełniającą przypada mu wynagrodzenie oznaczone w §. 6. niniejszej ustawy.

Nauka religii innego uznanego wyznania religijnego w szkołach ludowych więcej-

klasowych począwszy od 4-klasowych i w szkołach wydziałowych, które nie posiadają własnego nauczyciela tej religii ze stałą płacą, może być zabezpieczoną przez władzę szkolną w porozumieniu z właściwą władzą wyznaniową w ten sposób, że się ją powierza za remuneracją osobom posiadającym ogólne warunki przewidziane w §. 3.; remuneracja przypada od każdej godziny w tygodniu we wszystkich klasach łącznie z exhortą i w wysokości oznaczonej w §. 6. niniejszej ustawy.

Remuneracja ta płatną jest miesięcznie z dołu.

Exhorta liczy się za dwie godziny i może się odbywać w szkołach ludowych więcejklasowych począwszy od czteroklasowych i w szkołach wydziałowych.

§. 6.

Duszpasterzowi względnie nauczycielowi religii za remuneracją należy się wynagrodzenie od każdej godziny w tygodniu po 40 K rocznie, a w miejscowościach I. klasy plac nauczycielskich po 50 K rocznie.

Wynagrodzenie to jednak należy się tylko za te godziny, co do których władza szkolna okręgowa stwierdzi, że nauka religii odbywała się rzeczywiście, a władza wyznaniowa poświadczy, że udzielano jej z dobrym skutkiem, a nadto co do duszpasterza tylko wtedy, jeżeli w myśl §. 5. udzielał nauki religii z tytułu duszpasterskiego bezpłatnie w dziewięciu godzinach tygodniowo.

Wypłatę wynagrodzenia zarządza się z końcem każdego półrocza szkolnego na podstawie dowodów przedstawionych przez władzę szkolną okręgową.

Władza szkolna krajowa może jednak w porozumieniu ze zwierzchnią władzą wyznaniową (§. 2. ust. z d. 21. czerwca 1872 Dz. p. p. Nr. 86) ściągać poszczególne klasy lub oddziały równorzędne, względnie stopnie nauki, w ten sposób, aby liczba tak

połączonych dzieci szkolnych danego ob-
rządu lub wyznania nie przekraczała pięć-
dziesięciu.

Izba łącznie i bez rozprawy uchwała §§. 5. i 6. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta :

§. 8.

Wynagrodzenie kosztów podróży, które ma być przyznane z powodu udzielania nauki religii w szkołach ludowych znajdujących się poza miejscem zamieszkania nauczyciela religii lub duszpasterza, będzie pokrywane w myśl §. 6. i 7. ustawy z 24. kwietnia 1894 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 49.

O potrzebie dojazdów i o wysokości przypadającego za nie wynagrodzenia orzeka władza szkolna okręgowa. Wypłatę tego wynagrodzenia po stwierdzeniu ilości odbytych dojazdów i ilości godzin nauki rzeczywiście udzielanej zarządza władza szkolna okręgowa bezpośrednio do rąk odnośnego nauczyciela religii lub duszpasterza.

Bliższe szczegóły co do sposobu postępowania przepisze osobna instrukcja.

Marszałek udziela głosu p. T. Staruchowi.

Przemawia p. T. Staruch i stawia następującą poprawkę :

Do §. 8. ustęp 2-gi po słowie „okręgowa“ dodać słowa: „na podstawie opinii Rady gminnej odnośnej miejscowości“.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba uchwała §. 8. zgodnie z wnioskiem komisji, a oddzielnie odrzuca poprawkę p. T. Starucha.

Sprawozdawca czyta :

§. 11.

Jeżeli nauki religii udziela w myśl §. 5. ustawy z dnia 14. maja 1869 (Dz. u. p. Nr. 52) świecki nauczyciel na podstawie misyi

otrzymanej od władzy wyznaniowej i z polecenia władzy szkolnej, należy mu się wynagrodzenie wynoszące 1% miesięcznej płacy za każdą godzinę w tygodniu bez względu na to, czy nauczyciel taki zajęty jest w szkole w pełnej liczbie 30 godzin obowiązkowych, czy poniżej tego wymiaru, ale tylko wtedy, jeżeli nauka trwa najmniej przez jeden miesiąc.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z początkiem roku szkolnego 1909/1910.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi wyznań i oświaty.

Izba uchwala łącznie i bez rozprawy §. 11. art. II. i art. III. ustawy zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta :

U s t a w a

z dnia . . . . .

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim postanawiam co następuje:

Art. I.

Paragrafy 1, 4, 6 ustawy z dnia 1. grudnia 1889 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 71 w brzmieniu ustanowionem ustawą z 22. czerwca 1899 Dz. u. i rozp. kraj. 81 — oraz §§. 5, 8. i 11 ustawy z dnia 1. grudnia 1889 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 71 uchyla się w ich brzmieniu dotychczasowem i mają opiewać jak następuje:

Izba bez rozprawy i łącznie uchwala tytuł i wstęp ustawy oraz art. I. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta :

2. wstawić do budżetu funduszu szkolnego krajowego na rok 1909 kwotę 84.954 K na pokrycie zwiększonego skutkiem powyższej ustawy wydatku na płace

nauczycieli religii za miesiąc: wrzesień, październik, listopad i grudzień 1909.

Tem samym załatwia się petycje Ls. 704, 705, 960 i 1.398.

Izba bez rozprawy uchwala wniosek 2 komisji.

Sprawozdawca czyta :

R e z o l u c y a.

Wzywa się c. k. Rząd, aby w porozumieniu z Ordynaryatami biskupimi przyczyniał się do pokrywania kosztów stałego inspekcjonowania nauki religii w publicznych szkołach ludowych wszystkich kategorii.

Izba bez rozprawy uchwala tę rezolucję komisji.

Marszałek udziela głosu p. Pastorowi dla sprostowania faktów.

Przemawia p. Pastor dla sprostowania faktów.

Izba uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania projektu powyższej ustawy bez czytania, uchwala cały projekt powyższej ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Następuje :

Sprawozdanie komisji szkolnej w przedmiocie petycji emerytowanych nauczycieli szkół ludowych o polepszenie ich bytu, oraz petycji wdów po nauczycielach o podwyższenie ich zaopatrzenia.

Sprawozdawca p. Laskowski, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania odczytuje następujące wnioski komisji, sprostowawszy omyłki druku, a mianowicie we wniosku I. i II. zamiast Nr. 73 ma być Nr. 49 i we wniosku III. po słowie „budżetu“ dodać „krajowego“, a wykreślić po słowie „szkolnego“ słowo „krajowego“ w miejsce zaś tego słowa wstawić słowo „emerytalnego“.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I Nauczycielom i nauczycielkom, którym przyznano emerytury przed wejściem w życie ustawy z d. 25. maja 1907 Dz. u. kr. Nr. 49 podwyższa się w drodze łaski tę emeryturę do kwoty 500 K, o ile jej w tej wysokości nie pobierają, a niezdolni są do wszelkiego zarobkowania.

Nauczycielom i nauczycielkom, których emerytura wynosi 500 K. i wyżej podwyższa się w drodze łaski pobory o 5 proc. rocznie.

II. Wdowom po nauczycielach, którym przyznano pensję wdowią przed wejściem w życie ustawy z d. 25. maja 1907 Dz. u. kr. Nr. 49 podwyższa się w drodze łaski tę pensję do kwoty 400 K.

Wdowom pobierającym już 400 K. i wyżej podwyższa się w drodze łaski pensję o 5 proc. rocznie.

III. Wstawia się do budżetu krajow. funduszu szkolnego emerytalnego na rok 1909 kwotę 141.876 K.

Tem samem załatwia się petycyę o podwyższenie emerytury względnie pensji wdowiej i dodatków na wychowanie L. 174, 404, 1.440, 1.873, 1.598, 1.528, 2.308, 147, 314, 399, 409, 429, 465, 582, 693, 733, 858, 974, 883, 895, 915, 944, 952, 1.009, 1.305, 1.620, 1.769, 1.835, 2.148, 2.151, 2.239, 2.311, 2.339, 2.518, 2.519, 2.569, 2.571, 2.597, 173, 311, 355, 394, 395, 459, 536, 599, 609, 772, 821, 862, 875, 876, 877, 912, 913, 1.215, 1.366, 1.399, 1.436, 1.556, 1.588, 1.621, 1.638, 1.736, 1.406, 1.776, 1.954, 2.149.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną.

Przemawia p. Dembowski.

Izba uchwała zamknięcie rozprawy ogólnej na wniosek sekretarza p. Urbańskiego.

Marszałek oznajmia, że do głosu zapisan są pp. Bojko, T. Staruch, i Bandrowski.

Przemawia zapisany do głosu p. Bojko.

Przemawia zapisany do głosu p. T. Staruch.

Przemawia zapisany do głosu p. Bandrowski i stawia następujący wniosek:

Petycyę ls. 3.090 Teofili Monicowej, wdowy po nauczycielu przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia w porozumieniu z Radą szkolną krajową.

Marszałek oznajmia, że wniosku posła Bandrowskiego nie może poddać pod uchwałę Izby i jako niedotyczącego przedmiotu, będącego na porządku dziennym.

Przemawia p. Bandrowski.

Marszałek udziela wyjaśnienia w sprawie załatwienia wniosku p. Bandrowskiego.

P. Bandrowski oznajmia, że cofa swój wniosek.

P. sprawozdawca zrzeka się głosu.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała oddzielnie oraz bez rozprawy powyższe wnioski [—III komisji, które p. sprawozdawca odczytuje.

Marszałek wzywa p. Tertila do zdania sprawy z wyniku skrutynium wyboru 9 członków Rady nadzorczej Banku krajowego i 3 zastępców tejże Rady.

Przemawia p. Tertil i zdaje sprawę z wyniku skrutynium tego wyboru.

Głosowało 106 posłów. Absolutna większość 54.

Z tego otrzymali na członków Rady nadzorczej Banku krajowego na kadencję od 1. stycznia 1907:

Fedak Stefan 104, Jędrzejowicz Stanisław 106, Scipio Karol 79 — na

Członków Rady nadzorczej Banku krajowego na kadencję od 1. stycznia 1908:

Kolischer Henryk 106, Moysa-Rosochacki Stefan 106, Szayer Karol 105 — na

Członków Rady nadzorczej Banku krajowego na kadencję od 1. stycznia 1909:

Korol Michał 106, Maryewski Franciszek 106, Średniawski Andrzej 106 — na

Zastępcę członka Rady nadzorczej Banku krajowego na kadencję od 1. stycznia 1907:

Łoziński August 106 — na

Zastępcę członka Rady nadzorczej Banku krajowego na kadencję od 1. stycznia 1908:

Schulz Jan 106 — na

Zastępcę członka Rady nadzorczej Banku krajowego na resztę kadencji w miejsce Stefana Moysy-Rosochackiego:

Schnell Oskar 106 głosów.

Marszałek stwierdza powyższy rezultat wyboru.

Następuje:

Uchwała finansowa na rok 1908 i 1909.

Generalny sprawozdawca p. Milewski.

Marszałek udziela głosu przed generalnym sprawozdawcą głosu p. St. Niezabitowskiemu.

P. St. Niezabitowski, imieniem komisji budżetowej, odczytuje sprawozdanie komisji budżetowej o nagłym wniosku p. Stefezyka w sprawie pomocy dla pogorzalców w Osieku koło Żmigrodu, zakończone następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wniosek nagły p. Stefezyka o udzielenie pomocy pogorzalcem w Osieku koło Żmigrodu przekazuje się Wydziałowi krajowemu do możliwie wydatnego uwzględnienia po zbadaniu rozmiarów klęski i w granicach ryczałtu przewidzianego w Rubr. IV. budżetu na r. 1908 i 1909.

Izba bez rozprawy uchwała ten wniosek komisji.

Marszałek udziela głosu generalnemu sprawozdawcy p. Milewskiemu.

Generalny sprawozdawca p. Milewski czyta, oznajmiwszy poprzednio, co następuje:

Rok 1908.

Wedle sprawozdania komisji budżetowej niedobór do pokrycia krótkoterminową pożyczką wynosił . . . . . 9,721.823 K.

W ciągu debaty budżetowej zaszły następującej zmiany wskutek uchwał Wysokiego Sejmu:

29. października 1908 Rubr. III. p. 33. Towarzystwu „Zdrowie“, Stowarzyszeniu dla wspierania piersiowo chorej młodzieży izraelskiej (szkół średnich i wyższych) . . . . . 200 K

31. października 1908 Rubr. VI. p. 20. Na restaurację ratusza i więzy ratuszowej w Bieczu . . . . . 1.000 „

24. października 1908 Rubr. XIV. Dr. Wereszczyńskiemu Józefowi, dotacja doży-

wotnia z rocznych	
12.000 K.	2.000 K
	<hr/>
razem dodano	3.200 „

natomiast ubyło w rubryce V. p. 52 dla Tow. miłośników historii i zabytków Krakowa (wskutek wstawienia odnośnej subwencji w rubr. VI. p. 34 a) 800 „

2.400 K

Niedobór zatem do pokrycia pożyczką wynosić będzie . . . . . 9,724.223 „

Z powodu powyższych zmian wynosić będą:

suma wydatków funduszu krajowego . . . . . 50,165.239 „

suma dochodów własnych . . . . . 22,265.543 „

Niedobór . . . . . 27,899.696 „

Dodatki do podatków po 72 h., względnie po 78 h., przyjmując wydatność 1 grosza na 250.000 K., przyniosą . . . . . 18,175.473 „

Pozostaje do pokrycia pożyczką j. w. . . . . 9,724.223 „

Wysoki Sejm raczy uchwali:

I. Na r. 1908 ustanawia się wydatki funduszu kraj. w kwocie . 50,165.239 K a dochody własne tegoż funduszu w kwocie . . . . . 22,265.543 K

II. Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego w r. 1908 pobierany będzie dodatek do państwowych podatków bezpośrednich, a mianowicie:

a) dodatek do państwowego podatku gruntowego, do państwowego podatku domowo-czynszowego, domowo-klasowego i pięć-procentowego podatku od domów wolnych, po . . . . . 72 h od każdej korony całej przepisanej należności tych podatków;

b) dodatek do państwowych bezpo-

średnich podatków osobistych, wprowadzonych ustawą z dnia 25. października 1896 Dz. u. p. Nr. 220, z wyjątkiem podatku osobisto-dochodowego, w wysokości . . . 78 h od każdej korony całej przepisanej należności tych podatków.

2. Opodatkowani w mieście Krakowie, tudzież w powiatach krakowskim i chrzanowskim opłacać będą dodatek do podatków w ustępie 1. ad a) wymienionych w wysokości . . . . . 64 h zaś do podatków w tymże ustępie ad b) wymienionych, po . . . . . 70 h od każdej korony całej należności tych podatków.

3. Kwoty przyzwolone na rok 1908 w rubrykach i pozycjach wydatków budżetu funduszu krajowego, jako też wszyst-

kich zakładów krajowych, będą wydawane tylko na cele oznaczone w poszczególnych rubrykach i pozycjach, a to osobno w dziale wydatków zwyczajnych, osobno w dziale wydatków nadzwyczajnych.

Przenoszenie zaoszczędzeń dozwolone jest tylko przy następujących pozycjach funduszu krajowego:

a) w rubryce I. między pozycjami 5, 6 i 7 i między pozycją 8 i 10;

b) w rubryce II. między literami a, d, e, f pozycyi 18;

c) w rubryce VIII. między pozycjami 6 i 7, tudzież między pozycjami 11, 12, 13 i 14;

d) w rubryce X. między pozycjami 27 c i 29, dalej 32, 38 i 39, — dalej w należących do tej rubryki budżetach szkół rolniczych, szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, szkoły mleczarskiej w Rzeszowie, szkoły ogrodniczej w Tarnowie i zakładu sadowniczego w Zaleszczykach, między

wszystkimi pozycjami każdej rubryki zwyczajnych wydatków tych zakładów wreszcie między pozycjami 88 b (1—9) i poz. 88 c; e) w rubryce XI. między pozycjami 1, 2 i 6;

f) w rubryce XII. między pozycjami 57 i 100, 98 i 153 a), 142 i 144;

wreszcie między pozycjami grupy I. dział A, tudzież grupy I. dział B a, b, c, w granicach każdego z tych działów, t. j. A i B z osobna i tylko w wydatkach zwyczajnych.

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki krótkoterminowej na pokrycie reszty niedoboru w kwocie 9,724.223 K, względnie — po potrąceniu pożyczki 7,900.000 K, przyzwolonej uchwałą z dnia 8. października 1907 — do zaciągnięcia dodatkowo 1,824.223, z tem jednakże zastrzeżeniem, że pożyczka ta ma być oprocentowaną najwyżej po 4°/_o od sta, a zwróconą najpóźniej 1. stycznia 1911.

Rok 1909.

Sprawozdanie komisji budżetowej wykazywało niedobór do pokrycia pożyczką krótkoterminową . . . . . 10,728.573 K

Zmiany uchwalone przez Wysoki Sejm w ciągu dyskusji budżetowej są następujące:

a) w wydatkach:

29. paźdz. 1908 Rubr. II. p. 17. Biuro pośrednictwa pracy 9.043 K

29. paźdz. 1908 Rubr. III. p. 39. Towarz. „Zdrowie“, Stowarz. dla wspierania piersiowo chorej, żydowskiej młodzieży szk. 200 „

29. paźdz. 1903 Rubr. IV. p. 35. Stowarz. Rady opiekuńczej w Krakowie . . . . . 1.000 „

30. paźdz. 1908 Rubr. V. p. 77. Związek teatrów i chórów włościańskich . 1.500 K

natomiast uchyły:

p. 52. Towarz. miłośni-

ków hi-
storyi i
zabytków
w Kra-
kowie . 800 K

p. 53. Towarz.
miłośn.
przeszło-
ści Lwo-
wa . 500 „ 1.300 „ 200 K

(z powodu zamieszczenia tych pozycy w rubr VI.
poz 26. i 27.)

Podwyżka pensyi wdów i e-
merytowych nauczycieli 141.876 „

Podwyżka płac nauczycie-
li religii . . . . . 12.567 „

31. paźdz. 1908 Rubr. VI. p. 17. Restauracya ratusza i wie-
ży w Bieczu . . . . . 1.000 „

31. paźdz. 1908 Rubr. X. p. 52 e. Na ogólne cele rozwoju
rolniczej i handlowej dzia-
łalności Kółek rolniczych 8.000 „

31. paźdz. 1908 Rubr. XI. Szkoła gónicza w Dąbrowie 2.000 „

31. paźdz. 1908 Rubr. XII. p. 155 c. Izba rękodzielnicza we
Lwowie . . . . . 1.000 „

31. paźdz. 1908 Rubr. XII. p. 155 d. Izba rękodzielnicza w Kra-
kowie . . . . . 1.000 „

31. paźdz. 1908 Rubr. XII. p. 163. Zasilki bezzwrotne na ce-
le przemysłowe . . . . . 10.000 „

24. paźdz. 1908 Rubr. XIV. Dr. Wereszczyński Józef,
dotacya dożywotnia . . 12.000 „

31. paźdz. 1908 Rubr. XIV. p. 211 dd. Polińska Matylida . . 100 „

razem dodano . . 199.986 K

natomiast ubyło:

31. paźdz. 1908 Rubr. XVI. p. 10. „Urzędy pośrednictwa
pracy“ . . . . . 21.500 K

pozostaje podwyżka wydatków . . 178.486 K

b) w dochodach ubyło :

31. paźdz. 1908 Rubr. XVI. p. 6. „Urzędy pośrednictwa pracy (opłaty od pracodawców)	65.000 K
Ogółem wynosić będzie pożyczka	10,972.059 K

Wskutek tych zmian, wynosić będzie:

suma wydatków	53,548.685 K
suma dochodów własnych	<u>24,182.434 „</u>
Niedobór	29,366.251 K

Dodatki do podatków po 72 h., względnie 78 h., przy wydatności 1 grosza=252.000 K, uczynią . . . . . 18,394.192 K

Pozostaje do pokrycia pożyczką j. w. . . . . 10,972.059 „

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Na r. 1909 ustanawia się wydatki funduszu kraj. w kwocie . 53,548.685 K a dochody własne tegoż funduszu w kwocie . . . . . 24,182.434 K

II. 1. Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego w r. 1909 pobierany będzie dodatek do państwowych podatków bezpośrednich, a mianowicie:

a) dodatek do państwowego podatku gruntowego, do państwowego podatku domowo-czynszowego, domowo-klasowego i pięcio-procentowego podatku od domów wolnych, po . . . . . 72 h od każdej korony całej przepisanej należności tych podatków;

b) dodatek do państwowych bezpośrednich podatków osobistych, wprowadzonych ustawą z dnia 25. października 1896 Dz. u. p. Nr. 220, z wyjątkiem podatku osobisto-dochodowego, w wysokości . . . 78 h od każdej korony całej przepisanej należności tych podatków.

2. Opodatkowani w mieście Krakowie, tudzież w powiatach krakowskim i chrzanowskim opłacać będą dodatek do podatków w ustępie 1. ad a) wymienionych w wysokości . . . . . 67 h

zaś do podatków w tymże ustępie ad b) wymienionych po . . . . . 73 h od każdej korony całej należności tych podatków.

3. Kwoty przyzwolone na rok 1909 w rubrykach i pozycjach wydatków budżetu funduszu krajowego, jako też wszystkich zakładów krajowych, będą wydawane tylko na cele oznaczone w poszczególnych rubrykach i pozycjach, a to osobno w dziale wydatków zwyczajnych, osobno w dziale wydatków nadzwyczajnych.

Przenoszenie zaoszczędzeń dozwolone jest tylko przy następujących pozycjach funduszu krajowego:

a) w rubryce I. między pozycjami 5, 6 i 7 i między pozycją 8 i 10;

b) w rubryce II. między literami a, d, e, f pozycyi 18, oraz między pozycją 17 (na dyurna urzędu pośrednictwa pracy) a rubryką XVI. poz. 10 (wydatki rzeczowe urzędu pośrednictwa pracy);

c) w rubryce VIII. między pozycjami 6 i 7, tudzież między pozycjami 11, 12, 13 i 14;

d) w rubryce X. między pozycjami 27 c i 29, dalej 32, 38 i 39, — dalej w należących do tej rubryki budżetach szkół rol-

nicznych, szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, szkoły mleczarskiej w Rzeszowie, szkoły ogrodniczej w Tarnowie i zakładu sadowniczego w Zaleszczykach, między wszystkimi pozycjami każdej rubryki zwyczajnych, wydatków tych zakładów wreszcie między pozycjami 87 b (1—9) i poz. 87 (ad 13);

e) w rubryce XI. między pozycjami 1, 2 i 6;

f) w rubryce XII. między pozycjami 61 i 102, 104 i 168, 159, 161, 162 a, 163, wreszcie między pozycjami grupy I. dział A, tudzież grupy I. dział B, C i E w granicach każdego z tych działów, t. j. A, B, C i E z osobna i tylko w wydatkach zwyczajnych.

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki krótkoterminowej na pokrycie reszty niedoboru w kwocie 10,972.059 K, z tem jednakże zastrzeżeniem, że pożyczka ta ma być oprocentowaną najwyżej po 4% od sta, a zwróconą najpóźniej 1. stycznia 1911.

Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w swych przedłożeniach i przekazach dla funduszów krajowych, podwyższył wydatnie udział kraju z przekazać się mających źródeł dochodowych i utrzymał w mocy dotychczasowy udział krajów w nadwyżkach przychodu z podatku osobisto-dochodowego, a w projektowanych ustawach podatkowych usunął wszystkie przepisy, któreby mogły spowodować uszczuplenie podatkowej kompetencyi Sejmu.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną nad uchwałą finansową na r. 1908 i 1909.

Marszałek oznajmia, że zapisani są do głosu pp. Stojałowski i Krzeczunowicz.

Na zapytanie Marszałka oznajmia p. Stojałowski, że przemawiać będzie przeciw wnioskowi komisji, a p. Krzeczunowicz że przemawiać będzie za wnioskami komisji.

Przemawia p. Stojałowski.

Marszałek wzywa posłów, by nie prowadzili z mową rozmowy w czasie jego przemówienia.

Przemawia dalej p. Stojałowski.

Prze nawia p. Krzeczunowicz.

Izba uchwała zamknięcie rozprawy ogólnej na wniosek sekretarza p. Urbańskiego.

Przemawia zapisany do głosu p. Kollischer.

Przemawia generalny sprawozdawca p. Milewski.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej nad uchwałą finansową na r. 1908 i uchwała oddzielnie i bez rozprawy wnioski I. do III. komisji, które p. sprawozdawca kolejno odczytuje.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania powyższej uchwały bez czytania, uchwała Izba uchwałę finansową na r. 1908 w trzeciem czytaniu bez czytania.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej nad uchwałą finansową na r. 1909 i uchwała oddzielnie i bez rozprawy wnioski I—III. komisji, które p. sprawozdawca kolejno odczytuje.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania powyższej uchwały bez czytania, uchwała Izba uchwałę finansową na r. 1909 w trzeciem czytaniu bez czytania.

Sprawozdawca czyta:

Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w swych przedłożeniach i przekazach dla funduszów krajowych, podwyższył wydatnie udział kraju z przekazać się mających źródeł dochodowych i utrzymał w mocy dotychczasowy udział krajów w nadwyżkach przychodu z podatku osobisto-dochodowego, a w projektowanych ustawach podatkowych usunął wszystkie przepisy, któreby mogły spowodować uszczuplenie podatkowej kompetencyi Sejmu.

Izba bez rozprawy uchwała powyższą rezolucję komisji.

Marszałek odczytuje następującą I-ą rezolucję p. Stefczyka:

I. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby nie ustawał w usilnych zabiegach celem najrychlejszego spowodowania kompetentnych czynników do oddania krajowi i w jego zarząd dóbr i lasów kameralnych celem umożliwienia wydajnej akcji kraju na polu kultury rolniczej i lasowej.

Izba bez rozprawy uchwała tę I-ą rezolucję p. Stefczyka.

Marszałek odczytuje następującą II-ą rezolucję p. Stefczyka:

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wszedł w porozumienie z c. k. Rządem w tym kierunku, iżby z funduszków państwowych, przeznaczonych na popieranie nauki rolnictwa i leśnictwa i na bezpośrednie popieranie rolnictwa i leśnictwa wydziałał ryczałtową sumę, odpowiadającą stosunkowi obszaru ziemi uprawnej i liczby ludności rolniczej w Galicyi w porównaniu z obszarem uprawnym i ludnością rolniczą całego państwa a przypadający ryczałt oddawał do dyspozycji Wydziału krajowego na cele popierania krajowego rolnictwa.

Izba uchwała bez rozprawy tę rezolucję p. Stefczyka.

Marszałek odczytuje następującą III-ą rezolucję p. Stefczyka:

III. Celem zasilenia skarbu krajowego poleca się Wydziałowi krajowemu przygotowanie wniosków zmierzających do opodatkowania w odpowiedni sposób przedmiotów zbytkownego użycia.

Przemawia generalny sprawozdawca p. Milewski i wnosi poprawkę następującą do rezolucji III. p. Stefczyka: zamiast słów: „przygotowanie wniosków, zmierzających do opodatkowania“, umieścić słowa: „aby badał sprawę opodatkowania i na końcu dodać słowa: „i z rezultatu badań zdał Sejmowi sprawę“.

Przemawia p. Stefczyk i oznajmia, że zgadza się na tę poprawkę p. generalnego sprawozdawcy.

Izba uchwała powyższą III. rezolucję p. Stefczyka wraz z poprawką p. generalnego sprawozdawcy, przyjętą przez p. Stefczyka.

Następuje:

Trzecie czytanie ustawy łowieckiej.

Sprawozdawca p. Skolyszewski czyta i prostuje przedtem imieniem komisji administracyjnej następujące pomyłki druku i poprawki stylistyczne, a mianowicie:

W myśl §. 30. w drugim ustępie w pierwszym wierszu po słowach: „w razie niezgłoszenia się“ przychodzi słowo „spadkobierców“.

W §. 34. ostatnie słowo ostatniego ustępu „władzy“ odpada.

W §. 40. po słowach: „uprawnieni do samoistnego polowania“ przychodzi łącznik: „i“, a po słowach dalszych: „dzierżawcy prawa polowania“ ma nastąpić przecinek.

W §. 50. zamiast słowa: „tychże“, ma być słowo: „ich“.

W §. 62. w ustępie ostatnim zamiast słów: „zapłacili w roku“ mają być słowa: „zapłacili w ciągu roku“, w wierszu szóstym zamiast słów: „samoistny okręg powierzchni“ mają być słowa: „samoistny okręg polowania“, zaś w wierszu piątym mają być słowa: „większą niż trzecią część podatku gruntowego, opłacanego ze stanowiącej samoistny okręg polowania przestrzeni“, wreszcie we wierszu czwartym od końca w tymże ustępie ma być zamiast litery „i“ litera „a“.

Dalej w napisie nad §. 67. ma być zamiast słowa „Postępywanie“ słowo „Postępowanie“ w §. 69. w ustępie pierwszym obok słów „przewodniczących sądów rozjemczych“ ma być dodatek: „i ich zastępców“, natomiast

zdanie: „Przewodniczący musi być stale zamieszkały na terytoryum danej grupy okręgu polowania“, które zostało na wniosek p. Lewickiego umieszczone, musi być ze względów stylistycznych umieszczone w paragrafie 76., który cały odnosi się do przewodniczących sądów rozjemczych.

Również sprawozdawca zwraca uwagę na to, że jedno i to samo określenie zostało we wszystkich paragrafach wprowadzone, mianowicie w niektórych paragrafach było powiedziane: „zawyrokovanie“, a w niektórych: „wydanie orzeczenia“. Ten termin: „wydanie orzeczenia“ został wprowadzony we wszystkich paragrafach. Zatem dotyczące zdanie ustępu ostatniego §. 69. brzmieć będzie: „Sąd rozjemczy winien przed wydaniem orzeczenia zawezwać strony do zawarcia ugody“. Potem następuje punkt i rozpoczyna się nowe zdanie.

W §. 70. ma być słowo: „orzeczenia“, zamiast słowa: „wyroku“.

W §. 71. zamiast słowa: „wyrokom“, ma być słowo „orzeczeniom“, następnie zamiast słowa: „skarga“, ma być słowo: „zażalenie“, dalej po słowach: „§. 595.“ ma być „597.“, wreszcie w końcowym ustępie zamiast słów: „Sądem właściwym jest zawsze ten sąd, w którego obrębie“, mają być słowa: „Sądem właściwym jest jednak ten sąd, w którego okręgu“.

W §. 74. zamiast słów: „wyrck“ ma być „orzeczenie“, i zamiast: „wygotowany“ ma być: „wygotowane“ i zamiast słów: „podpisany“ i „doręczony“ mają być słowa: „podpisane i stronom doręczone“, wreszcie w drugim ustępie zamiast słowa: „wyroku“ ma być słowo: „orzeczenia“.

W §. 75. również zamiast słowa: „wyroku“, ma być słowo: „orzeczenia“, a po słowach; „sąd właściwy“, ma być dodane: „według §. 71.“.

W końcu w §. 76. ma być powiedziane: „Przewodniczący i jego zastępca muszą być stale zamieszkały na terytoryum danej grupy okręgu polowania“.

Ostatnia poprawka czysto stylistycznej natury jest jeszcze w §. 90., gdzie mają być zamiast słów: „W razie niewypłacalności skazanego“ słowa: „W razie niemożności ściągnięcia“.

U s t a w a

z dnia . . . 1908, którą wydaną zostaje ustawa łowiecka dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Dołączona ustawa łowiecka dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wchodzi w życie w 3 miesiące po ogłoszeniu jej w Dzienniku ustaw krajowych.

Z tą samą chwilą tracą moc obowiązującą dotychczasowe ustawy i rozporządzenia, odnoszące się do przedmiotu niniejszej ustawy, a w szczególności ustawa z dnia 5. marca 1897 Nr. 71 Dz. ust. i rozp. kraj.

Art. II.

Kontrakty dzierżawy prawa polowania, zawarte przed wejściem w życie niniejszej ustawy, pozostają w mocy aż do ich wygaśnięcia — o ileby nie zawierały innego postanowienia i o ile dzierżawca prawa polowania, wobec nowych przez niniejszą ustawę stworzonych stosunków prawnych, nie zażąda rozwiązania zawartego przezeń kontraktu dzierżawy.

Takie żądanie ma być zgłoszone do dni 60 po ogłoszeniu niniejszej ustawy, odnośnie do kontraktów dzierżawy polowania samoistnego u jego właściciela, odnośnie do kontraktów dzierżawy polowania gminnego w politycznej władzy powiatowej.

Wskutek zgłoszenia takiego żądania rozwiązanie kontraktów dzierżawy polowania samoistnego nastąpi z dniem wejścia

ustawy niniejszej w życie, rozwiązanie zaś kontraktów dzierżawy polowania gminnego dopiero z dniem 1-go lutego po wejściu tej ustawy w życie.

Art. III.

W razie pozostawienia w dalszej mocy poprzednio zawartych kontraktów dzierżawy polowania znajdują zastosowanie przepisy ustawy niniejszej, nie naruszając stosunku prywatno-prawnego między wydzierżawiającym prawo polowania a dzierżawcą.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa i Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

U s t a w a ł o w i e c k a

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskiem.

I. Postanowienia ogólne.

§. 1.

Prawo polowania polega na wyłącznem uprawnieniu do hodowania, wyszukiwania, ścigania, zabijania i przywłaszczania sobie łownej zwierzyny i dzikiego ptactwa, jak również przywłaszczania oddzielonych z niej części użytecznych, jak zrzuconych rogów i t. p. Odnosnie do dzikiego ptactwa mieści w sobie prawo polowania także wyłączne uprawnienie do przywłaszczania zniesionych jaj.

§. 2.

Zwierzyną łowną są w rozumieniu niniejszej ustawy: jeleni i daniel, kozica, sarna, zając, dziki królik i borsuk. Z ptaków: głuszczyk, cietrzew, jarząbek, pardwa i kuropatwa, przepiórka, chruściel (derkacz), bażant, drop, czajka, słonka, dubelt, krzyk, siewka, kulik i rozmaite tegoż gatunki, kurki wodne, łyska, nurki, dziki łabędź, dzika gęś, wszelkie gatunki dzikich kaczek i dzikich gołębi.

Również obce krajowe odmiany łowczej zwierzyny i ptaków, o ileby wprowadzone do kraju dla hodowli łowieckiej utrzymywały się i mnożyły, będą za zwierzynę łowną w rozumieniu tej ustawy uważane.

§. 3.

Prawo polowania przywiązane jest do własności gruntu, służy więc każdoczesnemu posiadaczowi gruntu.

Co do wykonywania prawa polowania jest posiadacz tego prawa w myśl postanowień niniejszej ustawy albo uprawnionym do samoistnego wykonywania go, to jest do swobodnego rozstrzygnięcia o sposobie wykonywania swego prawa polowania (już to we własnym zarządzie, już to przez wydzierżawienie i t. p.), albo też ograniczonym w swobodnem rozstrzygnięciu o sposobie wykonywania tego prawa w myśl postanowień §. 7. niniejszej ustawy.

§. 4.

Uprawnienie do samoistnego wykonywania polowania służy:

1. Posiadaczowi nieprzerwanej powierzchni gruntu, która wynosi co najmniej 115 hektarów bez względu na to, czy ona znajduje się w posiadaniu osoby fizycznej, lub prawnej, czy jednej osoby lub we współposiadaniu więcej osób. Również nie stanowi różnicy, czy owe grunty leżą w jednej gminie lub miejscowości lub też, czy rozciągają się na terytorya kilku gmin, względnie miejscowości.

Stare koryta rzek, pozostałe po przeprowadzonych robotach regulacyjnych, grunty uzyskane przez regulacje rzek na podstawie §. 47. ust. z dnia 14. marca 1875 L. 38 Dz. u. kr., jak również tory kolejowe i drogi publiczne nie mogą stanowić samoistnego okręgu polowania.

2. Gminie, jako takiej, jeśli grunty stanowiące majątek lub dobro gminy, położone bądź to w obrębie gminy, bądź w obrębie innych gmin, stanowią nieprzerwaną powierzchnię co najmniej 115 hektarów.

Gminy mające takie grunta winny jednak wykonywanie samoistnie polowania na tych gruntach albo wydzierżawiać, albo zlecić wykonywanie tego polowania ustanowionym w myśl §§. 34—36. niniejszej ustawy myśliwym.

Prawa przyznane w tych paragrafach Wydziałowi spółki łowieckiej służą w tym razie Reprezentacyi gminnej.

§. 5.

Za nieprzerwaną należy uważać powierzchnię gruntu wtedy, gdy poszczególne części gruntu powierzchnią tę stanowiące tak są względem siebie położone, iż można się dostać z jednej części na drugą, nie przechodząc przez grunta należące do innego posiadacza.

Drogi publiczne, koleje żelazne, rzeki, potoki i kanały, grunta uzyskane przez regulację rzek na podstawie przepisów §. 47. z dnia 14. marca 1875 Dziennik ustaw kraj. Nr. 38, przerywające powierzchnię gruntów, nie stanowią przerwy, o ile z jednej części gruntu można się dostać na drugą część gruntu przez drogę, kolej lub potok w kierunku prostym do osi drogi, kolei żelaznej, lub koryta potoku. Wody stojące, w części lub całości swej położone w obrębie tej powierzchni, nie tworzą w niej przerwy, a nawet wyspy, położone na wodach publicznych, należy uważać za złączone z gruntami nadbrzeżnymi. Cudze drogi prywatne o tyle nie stanowią przerwy w powierzchni gruntów, o ile posiadacz tychże gruntów ma na nich służebność drogi.

§. 6.

Uprawnienie do wykonywania samoistnie prawa polowania służy też posiadaczom zwierzyńców, to jest powierzchni gruntów o dowolnej wielkości, przeznaczonych do hodowania zwierzyny, a skutecznie i trwale zabezpieczonych przeciw wydostawaniu się zwierzyny na grunta sąsiednie.

Prawo wykonywania samoistnie polowania służy posiadaczowi zwierzyńca jedynie na gruntach, stanowiących zwierzyńiec.

Spory, czy jakaś powierzchnia gruntu ma być uważaną za zwierzyńiec w znaczeniu powyższego postanowienia, rozstrzyga polityczna władza powiatowa.

§. 7.

We wszystkich innych wypadkach tworzy ogół posiadaczy gruntów w obrębie gminy miejscowej i na obszarze dworskim z tą gminą jedną miejscowość stanowiących, o ile ich bezpośrednio ze sobą łączący się kompleks gruntów (§. 5.) 115 hektarów wynosi, spółkę łowiecką, która na swem terytorjum, okręg jej polowania stanowiącym, jest uprawnioną w myśl przepisów niniejszej ustawy do wykonywania prawa polowania.

§. 8.

Jeżeli obszar gruntów ogółu posiadaczy w obrębie gminy miejscowej i na obszarze dworskim z tą gminą jedną miejscowość stanowiących nie wynosi 115 hektarów, to wykonywanie prawa polowania na tym obszarze przydzielonem zostanie posiadaczowi okręgu polowania (§. 4. l. 1 i 2 i §. 7.), wykazującemu najdłuższą wspólną granicę.

Postanowienie powyższe odnosi się także do tych obszarów gruntów, które 115 hektarów nie wynoszą, a okręgiem polowania w całości lub w trzech czwartych są otoczone (enklawy).

Przydzielenia dokonywa polityczna władza powiatowa, która w wypadku wzbraniania się objęcia wykonywania prawa polowania przez posiadacza okręgu polowania o najdłuższej wspólnej granicy, względnie przez posiadacza otaczającego okręgu polowania, wydać ma inne odpowiednie zarządzenie.

§. 9.

Spółka łowiecka obowiązana jest służyć jej prawe wykonywania polowania

albo wydzierżawić, albo przez osobno ustanowionych, zaprzysiężonych myśliwych na swoją korzyść wykonywać. Dzierżawa może nastąpić albo z wolnej ręki (§. 17.), albo w drodze publicznej licytacji.

§. 10.

Najpóźniej na rok przed upływem okresu dzierżawy ogłosi polityczna władza powiatowa w miejscu swej siedziby, tudzież we wszystkich gminach i obszarach dworskich powiatu edykt, którym wezwie posiadaczy gruntów, roszczących sobie prawo do samoistnego wykonywania polowania w myśl postanowień §§. 4. i 6. na nadchodzący okres dzierżawny polowania, by zgłosili swe roszczenia w ciągu 4 tygodni u politycznej władzy powiatowej. Edykt taki winna władza ta doręczyć także wszystkim tym posiadaczom gruntów, którzy w dotychczas bieżącym okresie dzierżawnym polowania wykonywali polowanie samoistne na swych gruntach w myśl §§. 4. i 6.

Zgłoszenie może być uczynionem albo w formie podania do politycznej władzy powiatowej, albo w formie protokołowanego oświadczenia, a w jednym czy w drugim wypadku winien starający się dołączyć szkie sytuacyjny dotyczącej powierzchni gruntów. Przy następnych ustanowieniach okręgów samoistnego polowania wystarcza powołanie się na poprzednio wniesione zgłoszenie.

Niezgłoszenie w terminie przepisany w edykcje żądania o ustanowienie okręgu samoistnego polowania może pozbawić posiadacza powierzchni gruntów, mającej warunki określone w §. 4. l. 1. i 2., prawa wykonywania polowania samoistnie na przeciąg okresu dzierżawnego i może mieć ten skutek, że niezgłoszone grunta wcielone będą do okręgów polowania spółki łowieckiej.

§. 11.

Polityczna władza powiatowa ma zabrać zgłoszenie, w razie potrzeby przepro-

wadzić dochodzenia i okręgi polowania tak samoistnego, jak spółek łowieckich ustanowić i ogłosić w miejscu swej siedziby, tudzież we wszystkich gminach i obszarach dworskich powiatu na najbliższy okres dzierżawny polowania.

Przeciw ustanowieniu okręgów polowania mogą być wniesione zarzuty w ciągu czternastu dni od dnia ogłoszenia okręgów do politycznej władzy powiatowej, która o nich rozstrzyga.

O wszelkich sprawach, dotyczących ustanawiania okręgów polowania, tudzież o zmianach w określeniu granic tych okręgów orzeka w drugiej i ostatej instancji c. k. Namiestnictwo.

§. 12.

Okręg polowania może być wydzierżawiony z reguły tylko niepodzielnie.

Wyjątkowo może posiadacz okręgu samoistnego polowania, gmina mająca prawo samoistnego polowania oraz Wydział spółki łowieckiej utworzyć w swym okręgu więcej rewirów polowania, jeżeli każdy z nich przy przewadze gruntów ornych, łąk i pastwisk wynosić będzie przynajmniej 300 hektarów, zaś przy przewadze powierzchni leśnej 500 hektarów, oraz pod tym warunkiem, że granicami każdego z rewirów polowania będą granice gminy, drogi, koleje, rzeki lub wody stojące, i każdy z rewirów takich osobno wydzierżawić.

Uchwała taka Reprezentacji gminy dzieląca okręgi na rewiry, wymaga zatwierdzenia Wydziału powiatowego, a uchwała Wydziału spółki łowieckiej zatwierdzenia politycznej władzy powiatowej.

II. Wykonywanie prawa polowania spółki łowieckiej.

a) Organizacja spółki łowieckiej.

§. 13.

Każda spółka łowiecka zarządza prawem polowania na swoim terytorjum

przez wybrany ze swego łona Wydział spółki łowieckiej z pięciu członków złożony. Wydział wybiera ze swego grona przewodniczącego. Wydział spółki łowieckiej urządza przez lat sześć.

Uprawnieni do wyboru Wydziału spółki łowieckiej są wszyscy posiadacze gruntów w obrębie granic okręgu polowania spółki łowieckiej położonych.

Posiadaczom przestrzeni niżej 4 hektarów służy jeden głos, od 4—8 ha dwa głosy, od 8—12 ha 3 głosy itd. od 4 do 4 ha o jeden głos więcej, z tem zastrzeżeniem, że największa ilość głosów, jaką jeden członek spółki łowieckiej mieć może, musi być przynajmniej o 1 mniejsza od sumy głosów reszty członków spółki łowieckiej, biorących udział w głosowaniu.

§. 14.

Wyborem kieruje naczelnik gminy. Wybór odbywa się w sposób ordynacyą gminną wyliczoną przepisany. Do ważności wyboru potrzeba:

a) ażeby przynajmniej na 14 dni przed wyborem wszyscy członkowie spółki łowieckiej, w sposób w gminie praktykowany do nastąpić mającego wyboru zawezwani zostali;

b) udziału przy wyborze bądź osobiście, bądź przez pełnomocników, takiej liczby uprawnionych do głosowania, która by przynajmniej $\frac{1}{4}$ głosów reprezentowała.

Głosowanie odbywa się w ten sposób, że głosuje ustnie lub kartką każdy z członków spółki łowieckiej na 5 członków Wydziału spółki. Za wybranych uważać należy tych, którzy otrzymali największą liczbę głosów. Głosy oddane na osoby nie będące członkami spółki łowieckiej uważane będą za nieważne.

Ogłoszenie wyboru Wydziału spółki łowieckiej następuje zaraz po dokonaniu wyboru. O dokonanym wyborze i ukonstytuowaniu się należy w przeciągu dni 3 za-

wiadomić polityczną władzę powiatową. W razie ubycia członka Wydziału spółki łowieckiej winien naczelnik gminy do dni 30 zarządzić i przeprowadzić wybór uzupełniający.

§. 15.

Na wypadek, jeżeli w zgromadzeniu zwołanem według §. 14. liczba głosów wymagana do ważności wyboru nie zbierze się, wówczas należy z terminem 8-dniowym wezwanie do wyboru powtórzyć, a ci, którzy się zjawią na powtórnem zebraniu, dokonają ważnego wyboru bez względu na liczbę oddanych głosów.

§. 16.

Zadaniem Wydziału spółki łowieckiej jest zastępowanie spółki łowieckiej na zewnątrz, zarządzanie w granicach ustaw prawem polowania spółki łowieckiej, zwoływanie zgromadzenia spółki łowieckiej, przynajmniej raz do roku, w celu złożenia sprawozdań i rachunków, albo też w celu powzięcia uchwały co do prowadzenia prawa polowania we własnym zarządzie przez ustanowionych zaprzysiężonych myśliwych, §. §. 24. i 31. niniejszej ustawy.

b) Dzierżawa prawa polowania.

§. 17.

Wydział spółki łowieckiej, biorąc pod rozwagę miejscowe stosunki, postanawia, czy prawo polowania okręgu polowania spółki wydzierżawionem zostanie z wolnej ręki, czy w drodze publicznej licytacji, oraz czy licytacja odbędzie się w urzędzie gminnym, czy w biurach politycznej władzy powiatowej.

Wyjątkowo na żądanie dwóch członków Wydziału spółki łowieckiej polityczna władza powiatowa może publiczną licytacją prawa polowania albo zarządzić w siedzibie swego urzędu, albo do licytacji w urzędzie gminnym odbyć się mającej wydelegować urzędnika na koszt żądających.

O uchwale postanawiającej wydzierżawienie prawa polowania z wolnej ręki Wydział spółki ma donieść politycznej władzy powiatowej tak wczesnie, ażeby termin wydzierżawienia (§. 18.) mógł być zachowany. Polityczna władza powiatowa przyjmie to zarządzenie do wiadomości, o ile ono po zbadaniu nie okaże się szkodliwym dla gospodarstwa rolnego lub leśnego, albo też dla podniesienia łowiectwa. W przeciwnym razie polityczna władza powiatowa odmówi przyjęcia zarządzenia Wydziału spółki do wiadomości, zawiadomi o tem Wydział spółki i przedłoży równocześnie sprawę c. k. Namiestnictwu do ostatecznego rozstrzygnięcia.

Warunki dzierżawy, tak z wolnej ręki jak w drodze licytacji, oznacza Wydział spółki łowieckiej.

Licytację w gminie przeprowadza naczelnik gminy, zaś w siedzibie politycznej władzy powiatowej ona sama.

§. 18.

Wydzierżawienie prawa polowania ma być dokonane przynajmniej na sześć miesięcy przed upływem terminu dzierżawy.

§. 19.

Dzierżawcą prawa polowania spółki łowieckiej może być z reguły własnowolna fizyczna osoba, która musi mieć ustawowe wymogi, potrzebne do uzyskania karty na broń i karty myśliwskiej (§. 84.).

Prowadzący licytację nie może występować równocześnie jako strona licytująca.

§. 20.

Wydzierżawienie prawa polowania w okręgach polowania spółki łowieckiej, również jak przydzielenie enklaw (§. 8.) musi być przeprowadzone przynajmniej na okres sześcioletni, który rozpoczyna się 1. lutego, a kończy 31. stycznia.

Wydzierżawienie prawa spółki łowieckiej na okres czasu ponad lat 6 nastąpić może tylko za osobnem pozwoleniem politycznej władzy powiatowej. Ponad lat 12 okręg polowania wydzierżawionym być nie może.

§. 21.

Jeśli Wydział spółki łowieckiej zarządzi, że prawo polowania spółki łowieckiej wydzierżawione być ma w drodze publicznej licytacji, wówczas licytacja ma być przynajmniej na 30 dni przed terminem ogłoszoną w gminie, w obrębie której okręg polowania spółki się znajduje, w sposób powszechnie praktykowany, oraz przez umieszczenie pisemnego ogłoszenia w urzędzie gminnym, jak również należy doręczyć ogłoszenie politycznej władzy powiatowej i Wydziałowi powiatowemu w celu umieszczenia go na tablicy ogłoszeń.

W ogłoszeniu umieścić należy:

- a) obszar okręgu względnie rewiru spółki łowieckiej,
- b) dotychczasowy czynsz dzierżawny,
- c) cenę wywołania,
- d) wadium w wysokości ceny wywołania,
- e) obowiązek złożenia kaucyi w wysokości jednorocznego czynszu dzierżawnego,
- f) okres czasu, na jaki prawo polowania wydzierżawionem zostanie,
- g) termin i miejsce odbycia licytacji.

Na zabezpieczenie pokrycia szkód przez polowanie i zwierzynę zrzędzonych wolno w warunkach dzierżawy umieścić żądanie złożenia osobnej kaucyi, odpowiadającej przeciętnej wysokości szkód za ostatnie trzechlecie.

Wadium wymienione w warunkach pod d) złożyć należy przed rozpoczęciem licytacji, bądź w gotówce, bądź w książeczkach

Kas oszczędności, w których bezpieczeństwo wkładek poręczone jest przez gminy, powiaty lub kraj.

§. 22.

Z przebiegu licytacji spisać należy protokół i przesłać powiatowej władzy politycznej, która zatwierdza lub w razie popełnionych przekroczeń ustawy uchyla licytację.

§. 23.

Ofiarowujący najwyższy czynsz dzierżawny uważany będzie za dzierżawcę.

W razie zatwierdzenia licytacji winien dzierżawca w przeciągu dni 14 uzupełnić wadium do wysokości rocznego czynszu jako czynsz dzierżawny za rok pierwszy, nadto złożyć na dotrzymanie warunków kontraktu kaucję w wysokości jednorocznego czynszu, ewentualnie złożyć na zabezpieczenie wynagrodzenia szkód przez polowanie i zwierzynę zrzędzonych drugą kaucję w tej wysokości, jaka w warunkach licytacyjnych wymieniona została, tudzież pokryć kosztą licytacji, a to pod rygorem natychmiastowego rozwiązania dzierżawy prawa polowania. Kaucye składane być mają w depozycie politycznej władzy powiatowej.

§. 24.

W razie uchylecia licytacji, a także wówczas, kiedy licytacja z braku oferentów nie doszła do skutku, ma Wydział spółki łowieckiej rozpisać powtórna licytację bądź pod tymi samymi warunkami, co poprzednio, bądź też zmieniając warunki i obniżając cenę wywołania.

Gdyby i druga licytacja z braku oferentów nie przyszła do skutku, wówczas należy zwołać zgromadzenie członków spółki łowieckiej, które rozstrzygnie, czy należy przy dalszem obniżeniu ceny wywołania i ewentualnej zmianie warunków rozpisać trzecią licytację, czy też użytkować prawo polowania przez ustanowionych zaprzyszczonych myśliwych.

§. 25.

Wydzierżawiony przez spółkę łowiecką okręg polowania nie może być przez dzierżawcę prawa polowania częściowo (co do powierzchni) poddzierżawionym.

Natomiast Wydział spółki łowieckiej może zezwolić na poddzierżawienie okręgu polowania w całości.

§. 26.

Przed rozpoczęciem każdego roku dzierżawnego złoży dzierżawca okręgu polowania spółki łowieckiej (1. lutego) całoroczny czynsz dzierżawny, ewentualnie także uzupełni kaucję na zabezpieczenie wynagrodzenia szkód przez polowanie i zwierzynę zrzędzonych (§. 23.). Kwota względnie kwoty te złożone być mają do rąk politycznej władzy powiatowej.

Jeżeli dzierżawca do dnia 14. lutego obowiązku temu zadość nie uczyni, wówczas dzierżawa prawa polowania uznana być może za rozwiązana, a kaucye przez niego złożone służą na zabezpieczenie strat przez niedotrzymanie warunków kontraktu dzierżawy zrzędzonych, względnie szkód przez niego nie zaspokojonych.

§. 27.

Po wygaśnięciu dzierżawy prawa polowania okręgu spółki łowieckiej zwrócić należy dzierżawcy kaucye po pokryciu szkód przez polowanie i zwierzynę zrzędzonych, a przez dzierżawcę prawa polowania nie pokrytych, oraz ewentualnych kar i zobowiązań z dzierżawy prawa polowania pochodzących.

§. 28.

Wydział spółki łowieckiej ma prawo w ostatnim roku okresu dzierżawy prawa polowania, jednakże przed 1. sierpnem, przedłużyć dzierżawę na dalszy okres sześcioletni, ewentualnie dłuższy w myśl post. §. 20. ust. 2.

Przedłużenie dzierżawy prawa polowania na okres dłuższy jak lat sześć, jednak-

że nie dłuższy jak lat dwanaście, wymaga zatwierdzenia politycznej władzy powiatowej.

§. 29.

Dzierżawę prawa polowania okręgu polowania spółki łowieckiej może polityczna władza powiatowa uznać za rozwiązana, skoro dzierżawca:

1. nie złoży w oznaczonym terminie kaucyi, względnie uzupełnienia tejże, albo czynszu dzierżawnego (§§. 23. i 26.);

2. nie zastosuje się do przepisów ustawy o nadzorze polowania (§. 40.) i o tępieniu szkodliwej zwierzyny (§. 49.);

3. dopuści się innego przekroczenia niniejszej ustawy;

4. utraci zdolność uzyskania karty myśliwskiej.

W 14 dni po prawomocności orzeczenia zarządzi Wydział spółki łowieckiej na nowo wydzierżawienie prawa polowania okręgu spółki łowieckiej.

§. 30.

Spadkobiercy dzierżawców prawa polowania mogą za zezwoleniem politycznej władzy powiatowej, jeżeli się o to najpóźniej w dwa miesiące po śmierci spadkodawcy do niej zgłoszą, wykonywać je przez cały pozostały czas dzierżawy, jeżeli posiadają warunki wymagane od dzierżawców i wykonawców polowania.

W razie niezgłoszenia się spadkobierców, lub gdy polityczna władza powiatowa uzna ich za nieodpowiednich do wykonywania prawa polowania, zarządzonem będzie ogłoszenie nowej licytacji.

e) Wykonywanie prawa polowania przez zaprzysiężonych myśliwych.

§. 31.

Prawo polowania w okręgu polowania spółki łowieckiej wykonywane będzie przez

ustanowionych zaprzysiężonych myśliwych wówczas, jeżeli $\frac{3}{4}$ wszystkich głosów spółki przy obecności przynajmniej $\frac{1}{4}$ uprawnionych do głosowania za tem się oświadczy.

W tym wypadku głosowanie odbywa się ustnie. Każdy głosujący z ilością oddanych głosów zaciągnięty być ma w protokół, który przesłany zostanie powiatowej władzy politycznej.

Głosowanie przeprowadza przewodniczący Wydziału spółki łowieckiej.

Również przez ustanowionych zaprzysiężonych myśliwych prawo polowania w okręgu polowania spółki łowieckiej wykonywanem będzie, jeżeli wydzierżawienie tego prawa pomimo dwu względnie trzykrotnego terminu licytacyjnego z braku oferentów nie przyszło do skutku (§. 24.).

§. 32.

Jeżeli wykonywanie prawa polowania w myśl postanowień §§. 24. i 31. niniejszej ustawy powierzone zostało ustanowionym myśliwym, wówczas Wydział spółki łowieckiej prowadzi rachunki przychodów i rozchodów wykonywanego prawa polowania, na podstawie danych dostarczanych przez myśliwych i zestawia roczny obrachunek z końcem każdego roku kalendarzowego. Z przychodów winny być pokryte koszty wykonywania polowania, to jest umówione z myśliwym wynagrodzenie, zwrot kosztów urzędowych czynności odnoszących się do polowania w okręgu i zwrot szkód wynikłych z polowania i przez zwierzynę wyządzonych.

Obrachunek roczny winien Wydział spółki łowieckiej przedłożyć politycznej władzy powiatowej i podać do wiadomości posiadaczy gruntów wchodzących w skład okręgu polowania spółki łowieckiej najpóźniej po koniec miesiąca lutego następującego roku. Obrachunek winien obejmować rozdział nadwyżki przychodów, jeśli ją wykazuje, między posiadaczy gruntów wchodzących w skład okręgu, a dokonany w stosunku do powierzchni gruntów każdego

osiadacza, lub też rozdział braku (defcytu) wykazanego obrachunkiem, a dokonany również w stosunku do powierzchni gruntów. Wypadające z tego obrachunku dopłaty winni posiadacze gruntów, wchodzących w skład okręgu polowania, złożyć do kasy gminnej w ciągu 14 dni od doręczenia im dotyczącego wezwania.

Zarzuty przeciw obrachunkowi, względnie przeciw wezwaniu do zapłacenia, mogą interesowani wnieść w ciągu dni 14 od dnia doręczenia obrachunku do politycznej władzy powiatowej. Polityczna władza powiatowa rozstrzyga o takich zarzutach, a przeciw jej orzeczeniu niema dalszego odwołania, co jednak nie wyklucza możności udania się na zwykłą drogę prawa.

§. 33.

Jeśli wykonywanie prawa polowania przez myśliwego nie odpowiada postanowieniom ustawy, lub jeśli ten sposób wykonywania tego prawa nie jest korzystnym dla interesowanych, natenczas na wniosek politycznej władzy powiatowej może c. k. Namiestnictwo polecić zaprzestać tej formy wykonywania prawa polowania, albo zarządzić zmianę osoby myśliwego względnie myśliwych. W pierwszym wypadku ma Wydział spółki łowieckiej podjąć kroki w celu wydzierżawienia prawa polowania.

§. 34.

O ile wykonywanie prawa polowania ma być poruczone ustanowionym myśliwym, ustanawia tychże polityczna władza powiatowa.

Uchwała Wydziału spółki łowieckiej winna wymienić przynajmniej 3 kandydatów na myśliwego lub też tyle tern kandydatów, ilu myśliwych w myśl uchwały ma być ustanowionych.

O wniosku rozstrzyga polityczna władza powiatowa i to zarówno co do tego, ilu myśliwych należy ustanowić, jako też kto ma być ustawionym myśliwym.

Od rozstrzygnięcia władzy politycznej może Wydział spółki łowieckiej wnieść odwołanie w ciągu dni 14 od dnia doręczenia mu orzeczenia.

§. 35.

Władza może ustanowić myśliwym w myśl §. 34. osobę nie wykluczoną od prawa wydzierżawiania polowania (§. 19.), która posiada odpowiednie warunki (§. 36.).

§. 36.

C. k. Namiestnik wyda po wysłuchaniu opinii Wydziału krajowego w drodze rozporządzenia przepisy o wykonywaniu prawa polowania przez myśliwych, określające bliżej także wymogi co do kwalifikacyi osób, które mogą być ustanowione myśliwymi.

d) Postanowienie ogólne.

§. 37.

Roczny czysty dochód ewentualnie roczny czynsz dzierżawny z okręgu polowania spółki łowieckiej, jak również roczne wynagrodzenie za wykonywanie prawa polowania enklawy (§. 8.) należy rozdzielić między posiadaczy gruntów, względnie członków spółki łowieckiej w stosunku do posiadanej przez nich przestrzeni gruntów.

§. 38.

Przeciwko uchwałom Wydziału spółki łowieckiej co do sposobu użytkowania i dzierżawy służy członkom spółki w dniach 14 zażalenie do powiatowej władzy politycznej.

§. 39.

Kontrola nad wykonaniem przepisu §§. 13—33. niniejszej ustawy należy do politycznej władzy powiatowej, nie służy jej jednakże prawo znoszenia postanowień spółki łowieckiej i Wydziału spółki łowieckiej, o ile w ramach przepisów §§. 13—33. niniejszej ustawy powzięte zostały.

Postanowienia i zarządzenia Wydziału spółki łowieckiej nieodpowiadające przepisom niniejszej ustawy są nieważne. Władza polityczna ma z urzędu wkraczać w razie stwierdzenia naruszenia ustawy, a to bez względu na to, czy którakolwiek ze stron interesowanych domaga się tego czy nie.

W razie naruszenia ustaw przez Wydział spółki łowieckiej ma polityczna władza powiatowa prawo Wydział spółki łowieckiej rozwiązać i do dni 30 polecić naczelnikowi gminy politycznej, w obrębie której dana spółka łowiecka istnieje, przeprowadzenie nowych wyborów Wydziału spółki łowieckiej.

Przez ten czas (od rozwiązania aż do wyboru nowego Wydziału) obowiązki połączone z zarządem prawa polowania wykonuje Rada gminna, która od rozwiązanego Wydziału spółki łowieckiej odbiera rachunki i urzędowanie. Naczelnik gminy obowiązany jest natychmiast po przeprowadzeniu wyboru Wydziału spółki łowieckiej zdać powiatowej władzy politycznej sprawozdanie z zarządu.

III. Przepisy policyi łowieckiej.

§. 40.

Uprawnieni do samodzielnego polowania i dzierżawcy prawa polowania, zaś w okręgach, w których wykonanie prawa polowania powierzone jest uprawnionym zaprzysiężonym myśliwym, Wydział spółki łowieckiej winni najpóźniej w trzy miesiące po ogłoszeniu niniejszej ustawy ustanowić dla nadzoru i ochrony polowania straż łowiecką w odpowiedniej liczbie i przedstawić ją do zatwierdzenia i zaprzysiężenia władzy politycznej powiatowej.

Uprawnieni do polowania mogą sami objąć dozór nad polowaniem, o ile posiadają wymagane warunki.

Straż łowiecka w okręgach spółki łowieckiej nie może być liczniejszą niż jeden na każde 115 hektarów przestrzeni.

§. 41.

Co do warunków zatwierdzenia i zaprzysiężenia straży łowieckiej obowiązuje ustawa z 4. września 1892 (Dz. ust. kraj. Nr. 74).

§. 42.

Zaprzysiężona i zatwierdzona straż łowiecka ma prawo podczas wykonywania swej służby nosić broń myśliwską.

Jeżeli straż łowiecka nosi przepisane dla niej odznaki, uważana będzie jako straż publiczna w myśl ustawy państwowej z dnia 16. czerwca 1872 (Nr. 84 Dz. n. p.).

§. 43.

Bez zezwolenia uprawnionego do polowania nie wolno nikomu chodzić ze strzelbą po okręgu polowania, z wyjątkiem osób, urzędownie do tego upoważnionych.

Kto wbrew temu zakazowi wstąpi ze strzelbą na obszar polowania poza drogami służącymi za publiczną komunikację, winien jest na żądanie strażnika łowieckiego oddać mu strzelbę, którą strażnik łowiecki ma natychmiast złożyć w politycznej władzy powiatowej.

§. 44.

W czasie od wiosny aż do ukończenia żniw nie wolno bez zezwolenia posiadacza po polach zasianych lub zasadzonych ani polować, ani psami tropić zwierzyny i ptactwa.

Z pod tego zakazu wyjęte są pola obsiane moharem, dalej zasadzone ziemniakami, albo w rzędowy sposób burakami, lub innymi, w dalekich odstępach uprawianymi ziemniakami.

Polować konno na polach obsianych i łąkach wolno tylko za zezwoleniem posiadacza gruntu.

§. 45.

W najbliższem otoczeniu, t. j. w odległości 150 metrów od zabudowań, nie wolno

tropić i ścigać zwierzyny, ani do niej strzelać.

Również nie wolno bez zezwolenia właściciela przy wykonywaniu prawa polowania wchodzić do ogrodów znajdujących się w pobliżu domów i zabudowań gospodarskich, jeżeli te są ogrodzone lub w inny sposób odgraniczone.

Nie wolno polować na gruntach, stanowiących cmentarze lub grobowce rodzinne.

§. 46.

Zakazaniem jest polować w niedzielę i święta uroczyste.

§. 47.

Do chwytania zwierząt łownych nie wolno zastawiać żelazek, łapek i innych przyrządów samochwytnych, tudzież zakładać trutek. Nie wolno użytkującemu z polowania ścigać zwierzyny, która na jego obszarze zraniona, przeszła do obcego obszaru.

§. 48.

Uprawnionemu do polowania i jego służbie łowieckiej wolno w odległości nie bliższej niż 300 metrów od zabudowań gospodarskich i 30 metrów od drogi publicznej zabijać obce koty i psy samopas włóczące się po polach lub lesie.

Psów noszących kaganiec nie wolno zabijać.

§. 49.

Na właścicieli samoistnych okręgów myśliwskich, dzierżawców polowań oraz ustanowionych myśliwych wkłada się obowiązki tępienia o każdej porze niedźwiedzi, wilków, rysi, żbików i dzików.

W razie stwierdzonego zaniedbania tego obowiązku powiatowa władza polityczna zarządzi po poprzednim upomnieniu tępienie wymienionej zwierzyny na koszt uprawnionych do polowania przez ustanowione ze swego ramienia osoby.

Władza ta może również w takim wypadku dzierżawę polowania spółki łowieckiej za rozwiązana uznać (§. 29.), względnie przedłożyć c. k. Namiestnictwu wniosek o zarządzenie zmiany osoby myśliwego (§. 35.).

Wykazane koszty nadzoru i tępienia wyżej wymienionej zwierzyny ściąganie polityczna władza powiatowa w drodze egzekucyi politycznej.

§. 50.

Dziki i zwierzęta groźne dla osobistego bezpieczeństwa, oraz dla bezpieczeństwa inwentarzy gospodarskich, trzymać wolno tylko w zwierzyńcach zabezpieczonych zupełnie przeciw wydostaniu się na zewnątrz.

§. 51.

Zwierzyną szkodliwą są w rozumieniu niniejszej ustawy, oprócz wymienionych w §. 49., także lisy, kuny leśne i domowe, tchórze i łasice, wiewiórki, chomiki, wydry, wszelkie gatunki orłów, sokoły (z wyjątkiem pustułki wieżowej, pustuleczki i kopczyka), białozór, raróg, kobuz, drzemlik, kania wielka, kania czarna, jastrząb, gołębiarz, krogulec, błotniaki (rybołówka trzeinik), czapla siwa, mewa siwa, puhacz, dzierzba, sroka, kruk gawron, rybołów rzeczny, birkut bielik, (łomignot), zimorodek, wróbel domowy, orzechówka, sojka, kawka, czarnowron, wrona, gaska dzierzba, czapla purpurowa, czapla bączek, czapla bąk, czapla ślepowron, tracz, kormorany, rybitwy i nury.

Tępienie wymienionej zwierzyny szkodliwej jest obowiązkiem uprawnionych do wykonywania polowania i ustanowionych przez nich stażników łowieckich.

Wybieranie jaj wymienionych wyżej ptaków szkodliwych i wybieranie młodych z gniazda, jak również wybieranie lisów z jamy, oraz zabijanie i zabieranie wszelkiej zwierzyny w myśl niniejszej ustawy za szkodliwą uznanej jest każdemu na swoim

gruncie, jak również na miejscach stanowiących dobro publiczne dozwolonom.

Właściciel sadu lub ogrodu położonego w pobliżu domów lub zabudowań gospodarczych, a otoczonego stałym ogrodzeniem utrzymywanym w takim stanie, iż w zwykłych warunkach uniemożliwia przedostanie się zwierzyny, może zabijać i zabierać sobie zające i króliki, któreby dostały się w obręb takiego ogrodzenia.

Nadto z pomiędzy zwierzyny łownej może właściciel gruntu zabijać zapadłe na gruncie w stadach dzikie gęsi i kaczki, które się wówczas stają jego własnością.

O ile uprawnionemu do rybołówstwa służyć dalej idące prawa, osądzić należy według przepisów o rybołówstwie na wodach śródlądowych.

§. 52.

Polityczna władza powiatowa po poprzednim bezskutecznym zawezwaniu uprawnionego do polowania może zarządzić na koszt jego w celu tępienia drapieżnej i szkodliwej zwierzyny publiczne obławy. Sąsiedni właściciele i dzierżawcy polowania obowiązani są na wezwanie politycznej władzy powiatowej dostarczyć swych strażników łowieckich jako strzelców.

§. 53.

Przy tego rodzaju obławach nie wolno nikomu zabijać innej zwierzyny oprócz tej, dla wytępienia której została obława zarządzoną.

Ubita w ten sposób zwierzyna sprzedana będzie przez władzę zarządzającą obławę w drodze publicznej licytacji, a kwota uzyskana ze sprzedaży po pokryciu kosztów obławy zwróconą zostanie uprawnionemu do polowania.

§. 54.

Każdy posiadacz gruntu może w obrębie swego obejścia domowego używać dla tępienia szkodliwej zwierzyny wyszczegół-

nionej w §. 49., oraz lisów, kun, tchórzów i łasic używać żelazek, łapek i innych przyrządów samochwytnych, winien jednak przy tem zachować wszelkie ostrożności, by nie spowodować niebezpieczeństwa dla ludzi i zwierząt pożytecznych, winien też ustawić odpowiednie, łatwo dostrzegalne znaki ostrzegające.

IV. Przepisy o ochronie zwierzyny.

§. 55.

Nie wolno łowić lub zabijać: kozłów (rogaczy) od 1. marca do 31. maja, jeleni od 1. stycznia do 31. lipca, zające od 1. lutego do 30. września, jarząbków od 1. lutego do 31. sierpnia, cietrzewi i głuszców kogutów od 20. maja do 31. sierpnia, kuropatw od 1. grudnia do 15. sierpnia, bażantów od 1. stycznia do 15. sierpnia, przepiórek i dzikich gołębi od 1. listopada do 1. sierpnia, dropi i pardw od 15. kwietnia do 31. lipca, ptactwa błotnego, mianowicie: krzyków, dubeltów, kulonów, batalionów od 15. kwietnia do 30. czerwca, ptactwa wodnego, mianowicie: dzikich gęsi i dzikich kaczek od 15. kwietnia do 15. czerwca; kozic, cieląt jelenich, łań, spiczaków sarnich, kóz (sara), świstaków tudzież samiec cietrzewi i głuszców przez cały rok.

Przepis ten nie stosuje się do polowań zarządzanych w zamkniętych zwierzyńcach.

§. 56.

Wyjątkowo za poprzednim uwiadomieniem powiatowej władzy politycznej dozwala się łowienia żywych okazów zwierzyny i ptactwa użytkowego, wybierania jaj z gniazd, a młodzieży z legowisk w czasie do łowienia zakazanym, lecz tylko w celu dalszej hodowli i ochrony podczas srogiej zimy.

§. 57.

Polityczna władza powiatowa w porozumieniu z Wydziałem powiatowym może:

a) zarządzić nawet w porze ochronnej wystrzelanie pewnej ilości sztuk zwierzyny uznanej za łowną, jeżeli zmniejszenie tego rodzaju zwierzostanu jest pożądanem w interesie gospodarstwa rolnego, leśnego lub łowieckiego;

b) wyjątkowo na jeden rok zezwolić na późniejsze rozpoczęcie albo wcześniejsze zamknięcie pory ochronnej dla pewnych rodzajów zwierzyny w poszczególnych, albo wszystkich okręgach polowania w powiecie, jeżeli tego wymagać będą szczególniejsze względy miejscowe, klimatyczne lub klęski elementarne;

c) zamknąć zupełnie, lecz najwyżej na lat dwa, polowanie w niektórych albo we wszystkich okręgach polowania w powiecie na pewnego rodzaju zwierzynę i ptactwo łowne, którym w tej okolicy zagraża wytępienie.

W razie zupełnego zamknięcia polowania w ciągu dwóch ostatnich lat dzierżawy polowania może dzierżawca polowania żądać odpowiedniego opustu czynszu dzierżawnego.

W wypadkach, w których porozumienie między polityczną władzą powiatową a Wydziałem powiatowym nie przyszło do skutku, orzeka e. k. Namiestnictwo po osiągnięciu zdania Wydziału krajowego.

§. 58.

Sprzedaż łownej zwierzyny przez handlarzy odbywać się może tylko za okazaniem świadectwa jej pochodzenia. Świadectwa takie z podaniem gatunku, rodzaju i ilości zwierzyny wydawać będą uprawnieni do wykonywania prawa polowania lub ich pełnomocnicy ze swojego okręgu myśliwskiego.

§. 59.

Po upływie dni 14 od rozpoczęcia się czasu ochronnego i podczas dalszego trwania tego czasu nie wolno objętej ochroną zwierzyny żywej czy zabitej w całości lub

w częściach sprzedawać na składach, targowicach, w restauracjach, lub w inny jakibądź sposób.

Sprowadzający tego rodzaju zwierzynę i ptactwo z poza granic kraju, albo ze zwierzynców zamkniętych, winni przy sprzedaży jej wykazać się świadectwem pochodzenia. Formę tego świadectwa przepisze e. k. Namiestnictwo w drodze rozporządzenia.

Sprzedaż zwierzyny łownej i ptactw ubitych z polecenia władzy w myśl postanowienia §. 57., jak również zwierzyny skonfiskowanej w myśl §. 91. może się odbywać jedynie po wykazaniu się świadectwem pochodzenia zwierzyny, stwierdzonym przez polityczną władzę powiatową.

V. O szkodach wyrządzonych przez polowanie i przez zwierzynę.

§. 60.

Uprawniony do wykonywania polowania ma obowiązek wynagrodzić według przepisów niniejszej ustawy:

a) szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu polowania przez niego samego, jego służbę, nagonkę, gości myśliwych i przez konie i psy tych osób;

b) szkodę wyrządzoną przez zwierzynę szkodliwą w myśl §. 62. niniejszej ustawy;

c) szkodę wyrządzoną w granicach swego okręgu polowania na gruncie i w pło-nach przez wszelką inną zwierzynę łowną, oraz szkodę wyrządzoną przez zwierzynę w sadach i ogrodach (z wyjątkiem sadów i ogrodów w §. 51. określonych), szkółkach i drzewkach owocowych pod warunkami w §. 65. wyszczególnionymi, z wyjątkiem wszakże szkód wyrządzonych przez stada zapadłych dzikich gęsi i kaczek.

Jeżeli prawo do wykonywania polowania służy więcej osobom, odpowiadają one solidarnie za szkody wyrządzone przez polowanie i przez zwierzynę.

Władza polityczna może zażądać od uprawnionych do wykonywania prawa polowania złożenia odpowiedniego zabezpieczenia na pokrycie szkód.

§. 61.

Za szkody wyrządzone przez wszelkiego rodzaju hodowaną zwierzynę, która się wydostanie ze zwierzyńców zamkniętych, odpowiedzialni są uprawnieni do polowania, mają jednakże regres prawny do właścicieli zwierzyńców.

§. 62.

Za szkody wyrządzone w ziemiopłodach przez niedźwiedzie i dziki odpowiedzialni są uprawnieni do polowania w granicach swoich okręgów myśliwskich.

Tylko w razie gdyby przyległe do samoistnego okręgu polowania okręgi polowania spółki łowieckiej, pomimo dwu względnie trzykrotnej licytacji, nie były wydzierżawione i wykonywanie prawa polowania na nich było w rękach ustanowionych myśliwych, odpowiada właściciel samoistnego okręgu za szkody zrzędzone przez wymienioną zwierzynę w odległości do 500 metrów od granic obszaru leśnego swego okręgu na terytorium polowania spółki łowieckiej.

Może jednak zażądać od politycznej władzy powiatowej upoważnienia do tępienia zwierzyny szkodliwej na całej powierzchni graniczących a nie wydzierżawionych okręgów polowań spółek łowieckich i władza ma mu niezwłocznie upoważnienia takiego udzielić.

W razie, gdyby właściciel polowania samoistnego lub dzierżawca polowania spółki łowieckiej zapłacili w ciągu roku tytułem wynagrodzenia za szkody wyrządzone przez wymienioną zwierzynę kwotę większą, niż dwukrotny czynsz dzierżawny, względnie większą, niż trzecią część podatku gruntowego opłacanego ze stanowiącej samoistny okręg polowania przestrzeni i widocznem

było, że właściciele lub dzierżawcy jednego lub kilku graniczących okręgów polowania obowiązku tępienia szkodliwej zwierzyny należycie nie wykonują, może tenże właściciel lub dzierżawca polowania zażądać od władzy zastosowania przepisów §. 49., a i polityczna władza powiatowa jest w takim wypadku obowiązana ustanowić swój nadzór i straż łowiecką w celu tępienia szkodliwej zwierzyny na koszt opieszalych właścicieli lub dzierżawców.

§. 63.

Każdy posiadacz gruntu ma prawo zabezpieczać swoje grunta przeciw wdzieraniu się zwierzyny; poczynione jednak w tym celu urządzenia nie mogą być przysposobione do łapania zwierzyny.

Wyjątki od tego przepisu zawiera §. 54.

Wolno również każdemu odstraszać i odpędzać zwierzynę od swoich gruntów przez urządzenie straszydeł, ogni nocnych i t. p., gdyby zaś skutek takiej obrony zwierzę zraniło się lub zginęło, to uprawniony do polowania nie może domagać się odszkodowania.

§. 64.

Także uprawniony do polowania może cudze grunta w obrębie swego okręgu polowania leżące ubezpieczać od szkód przez zwierzynę zrzędzanych, zapomocą odgrodzeń i innych środków ostrożności, jednak w taki sposób, aby ubezpieczenie to nie przeszkadzało posiadaczom w prowadzeniu gospodarstwa.

Pomimo to uprawniony do polowania odpowiada za szkodę, jeżeli nie dowiedzie, że cel tych urządzeń z winy poszkodowanego został udaremniiony.

§. 65.

Szkody wyrządzone przez zwierzynę w sadach, ogrodach warzywnych i ozdobnych (z wyjątkiem sadów i ogrodów w §. 51. określonych), w szkółkach drzew, wreszcie na stojących pojedynczo młodych drzew-

kach mają być tylko wtedy wynagradzane, jeżeli się okaże, że szkoda nastąpiła mimo, że dla ochrony uszkodzonych przedmiotów właściciel poczynił takie urządzenia, które wśród zwykłych okoliczności szkodzie rzeczonyj zapobiedz są w stanie. Wzbronienie wstępu na grunta wskazane w ust. 2. §. 45. uważane być ma za zrzeczenie się wynagrodzenia szkody, która wyrządzoną być może na tych gruntach przez polowanie lub przez zwierzynę.

§. 66.

Przy ocenieniu wszelkiej szkody w ziemiołódach zrzędzonej przez polowanie i zwierzynę należy przyjąć w rachunek tylko rzeczywistą stratę po potrąceniu kosztów, jakieby poszkodowany jeszcze ponieść musiał aż do zebrania plonów.

VI. Postępywanie z powodu szkód wyrządzonych.

§. 67.

Wszelkie żądania wynagrodzenia szkód zrzędzonych przez polowanie i zwierzynę (§. 66.) zgłoszone być muszą przez poszkodowanego u uprawnionego do polowania lub jego zastępcy, celem ugodowego załatwienia bezpośrednio lub za pośrednictwem naczelnika gminy, który obowiązany jest do dni trzech wdrożyć między stronami postępywanie ugodowe. W razie nieprzyjścia do skutku ugody w ciągu dalszych 3 dni rozstrzygają stanowczo i bez odwołania powoływane w każdym poszczególnym wypadku sądy rozjemcze.

W razie niedojścia do skutku sądu rozjemczego w przeciągu dni dziesięciu wolno jest stronie poszkodowanej udać się na drogę prawa.

§. 68.

Uprawniony do wykonywania prawa polowania, o ile w okręgu polowania nie

mieszka, obowiązany jest wyznaczyć zastępcę stale w okręgu polowania zamieszkałego, który go we wszystkich sprawach odnoszących się do odszkodowania stale zastępuje.

O ustanowieniu zastępcy obowiązany jest uprawniony do wykonywania prawa polowania za iadomić polityczną władzę powiatową, oraz Zwierzchność gminną i ewentualnie przełożonego obszaru dworskiego w okręgu polowania.

§. 69.

Polityczna władza powiatowa w porozumieniu z Wydziałem powiatowym mianuje dla różnych grup okręgów polowania w powiecie przewodniczących sądów rozjemczych i to na okres trzechletni. W wypadkach, w których porozumienie między polityczną władzą powiatową a Wydziałem powiatowym nie przyszło do skutku, orzeka c. k. Namiestnictwo po zasięgnięciu zdania Wydziału krajowego. Przewodniczący ma, jak tylko przedłożoną mu zostanie skarga z powodu odmowy wynagrodzenia w drodze dobrowolnej ugody, każdą ze stron zaważać, by w przeciągu trzech dni powiadomiła go o wyborze jednego męża zaufania.

W przeciągu najpóźniej dalszych trzech dni przeprowadza przewodniczący w towarzystwie obu mężów zaufania dochodzenie szkody na miejscu. O terminie dochodzenia zawiadomić ma przewodniczący obie strony, względnie stronę i zastępcę (§. 68.) tak weześnie, ażeby one mogły być przy dochodzeniu szkody obecne.

Sąd rozjemczy winien przed zawyrokowaniem zaważać strony do zawarcia ugody, w razie niedojścia ugody do skutku rozstrzyga sąd rozjemczy, czy i w jakiej wysokości wynagrodzenie szkody ma nastąpić. Jeżeli co do wysokości wynagrodzenia niema między mężami zaufania zgody, wówczas rozstrzyga przewodniczący w granicach obu wniosków.

§. 70.

Jeżeli jedna ze stron pomimo wezwania przewodniczącego nie zamianuje swego męża zaufania, względnie jeżeli mąż zaufania nie stawia się, wyznaczy go sam przewodniczący, zawiadomi o tem obie strony i przystąpi do wydania wyroku o zgłoszonym roszczeniu odszkodowania.

§. 71.

Przeciw wyrokowi sądu rozjemczego odwołanie jest niedopuszczalne, służy jedynie zażalenie nieważności po myśli §. 595 do 597. procedury cywilnej z 21. sierpnia 1895 Dz. u. p. Nr. 113.

Sądem właściwym jest jednak ten sąd, w którego okręgu szkoda wyrządzoną została.

§. 72.

Na wypadek, jeżeli sąd rozjemczy żadnego odszkodowania nie przyzna, wówczas żądający odszkodowania ponosi kosztą postępowania.

Jeżeli sąd rozjemczy przyzna odszkodowanie wyższe, jak je obowiązany do odszkodowania ugodowo ofiarowywał (§. 67.), wówczas obowiązany do odszkodowania ponosi kosztą postępowania; jeżeli zaś sąd rozjemczy przyzna odszkodowanie równe lub mniejsze, jak je obowiązany do odszkodowania przed zwołaniem sądu rozjemczego w drodze załatwienia ugodowego (§. 67.) ofiarowywał, natenczas sąd rozjemczy orzeknie, czy kosztą postępowania na jedną lub drugą stronę w całości lub też na obie strony i w jakim stosunku nałożone być mają.

Ewentualne kosztą dorady oraz opieki prawnej nie mogą być przez sąd rozjemczy przyznane.

§. 73.

W tych wypadkach, w których podług orzeczenia sądu rozjemczego wysokość wyrządzonej szkody może być trafnie osądzo-

na dopiero podczas dojrzewania plonów należy na żądanie jednej ze stron powtórzyć komisyjne badanie przed zbiorem plonów.

§. 74.

Orzeczenie ma być do dni 3 wygotowane przez wszystkich sędziów podpisane i stronom doręczone.

Przyznane odszkodowanie oraz kosztą komisyjne mają być w przeciągu dni ośm od dnia doręczenia wyroku złożone.

§. 75.

Do dozwoleń egzekucji orzeczenia sądu rozjemczego powołany jest sąd właściwy (§. 71.).

§. 76.

Przewodniczący sądów rozjemczych wykluczonym być ma od orzekania w tych wypadkach, gdzie wchodzi w grę interesy majątkowe osób z nim w pierwszym lub drugim stopniu spokrewnionych lub powinowaconych, względnie interesy osób, od których jest służbowo zawisłym. Obowiązki przewodniczącego sądu rozjemczego obejmie w takim wypadku zastępca przewodniczącego.

Przewodniczącym sądów rozjemczych nie może być dzierżawca prawa polowania.

Przewodniczący i jego zastępca mają być przed objęciem swych obowiązków zaprzysiężeni przez polityczną władzę powiatową.

Przewodniczący lub jego zastępca muszą być stale zamieszkałi na terytorium danej grupy okręgu polowania.

§. 77.

Szczegółowe przepisy o zaprzysiężeniu przewodniczącego sądów rozjemczych i tegoż zastępcy, o urzędowaniu sądów rozjemczych i o szacowaniu szkód, o wykluczeniu przewodniczących od orzekania, jak

również o obliczaniu kosztów i wysokości dyet przewodniczących wyda po wysłuchaniu wniosków Wydziału krajowego c. k. Namiestnik.

§. 78.

W drodze dobrowolnego porozumienia pomiędzy właścicielami gruntów lub Wydziałem spółki łowieckiej a dzierżawcą okręgu polowania spółki mogą w sprawie szacowania i wynagrodzenia szkód przez polowanie i zwierzynę zrzędzonych, zapasé inne postanowienia, jak te, które §§. 67. do 77. są określone

W tym jednakże wypadku dochodzenie szkód może mieć miejsce jedynie na zwyczajnej drodze prawnej.

VII. Karty myśliwskie.

§. 79.

Nie wolno polować nikomu bez wydanej przez właściwą władzę karty myśliwskiej lub bez certyfikatu jej miejsce zastępującego.

Wzór karty myśliwskiej i certyfikatu ustanowi Namiestnictwo w drodze rozporządzenia.

§. 80.

Karty myśliwskie i certyfikaty wydaje polityczna władza powiatowa, w której okręgu ubiegający się o nie w danej chwili przebywa.

Karty myśliwskie może polityczna władza powiatowa wydawać także osobom niezamieszkałym w Galicyi.

§. 81.

Karta myśliwska wystawioną być może na rok, albo na trzy lata kalendarzowe.

Certyfikaty wydawane będą zatwierdzonym i zaprzysiężonym strażnikom łowieckim na czas ustanowienia ich strzelcami.

Uprawnieni do polowania, którzy w myśl §. 40 u. 2 niniejszej ustawy przyjmą na siebie obowiązki dozorców polowania, nie mogą korzystać z certyfikatów (§. 83. al. 2).

§. 82.

Karta myśliwska ważna jest na cały obszar Królestwa Galicyi wyłącznie dla osoby, na której nazwisko opiewa, zawierać winna nieodłączną od niej fotografię właściciela, nie może więc komu innemu być odstąpiona; nie daje ona jednak prawa polowania bez zezwolenia uprawnionego do polowania.

Kartę powinni posiadacze w czasie wykonywania polowania zawsze mieć przy sobie i okazać ją na żądanie organu bezpieczeństwa.

§. 83.

Za roczną kartę myśliwską opłacać trzeba takse 10 koron, za trzyletnią 30 kor. Opłaty te wpływają do funduszu krajowego.

Certyfikaty wystawione według §. 81. nie podlegają opłacie taksy, lecz polityczna władza powiatowa odmówić ma wydania takich certyfikatów, jeżeli powziąć można podejrzenie, że zamierzone jest uchylene się od obowiązku opłaty taksy.

§. 84.

Wystawienia karty myśliwskiej odmówić należy:

a) małoletnim, o ile o karty dla nich nie proszą ojcowie, albo opiekunowie;

b) ezeladzi, tudzież ubogim, wspierającym przez zakłady dobroczynne, albo z funduszków gminnych;

c) umysłowo chorym i notorycznym pijakom;

d) osobom, co do których wykazane są prawne przeszkody uzyskania karty na broń;

e) na czas pięciu lat po odbyciu kary temu, kto uznany był winnym zbrodni przeciw bezpieczeństwu osoby lub mienia;

f) na czas trzech lat po odbyciu kary temu, który wedle §. 335. ustawy karnej uznany był winnym przestępstwa przeciw bezpieczeństwu życia z powodu nieostrożnego obchodzenia się z bronią palną, albo też przekroczenia kradzieży względnie udziału w tejsze;

g) na czas dwuletni temu, kto ukarany został za przekroczenie przepisów o ochronie zwierzyny.

Wydania certyfikatów strażnikom łowieckim odmówić należy w wypadkach pod lit. c), e), f) i g) wymienionych.

§. 85.

Kartę myśliwską odebrać należy bez zwrócenia zapłaconej za nią taksy, jeżeli po wystawieniu zajdzie, lub wiadomą się stanie co do osoby jej właściciela jedna z powyżej wymienionych (§. 84.) okoliczności wykluczających.

To samo stosuje się także do certyfikatów.

VIII. Ogólne postanowienia o władzach i o postępowaniu niekarnem.

§. 86.

Wykonywanie niniejszej ustawy należy w miarę kompetencji, oznaczonej w poszczególnych przepisach, do sądów rozjemczych (§. 69.), do politycznej władzy powiatowej albo do Namiestnictwa.

Jeżeli gmina, której poruczoną jest polityczna administracja, posiada samodzielne polowanie w obrębie własnego obszaru gminnego, Namiestnictwo załatwia i rozstrzyga w pierwszej instancji wszystkie do tego samodzielnego polowania odnoszące się sprawy, w których gmina miała występować jako strona.

§. 87.

Rekurs przeciw orzeczeniu politycznej władzy powiatowej wnoszony być ma do Namiestnictwa, przeciw decyzji Namiestnictwa — wyjąwszy wypadek określony w §. 11. — do Ministerstwa rolnictwa.

Rekurs należy w 14 dniach po doręczeniu orzeczenia wnieść pisemnie lub ustnie u władzy, która orzekła w pierwszej instancji.

§. 88.

Rekurs wcześniej wniesiony ma z góry skutek zawieszający, wyjąwszy wypadek w §. 29. przewidziany albo też, gdy względy bezpieczeństwa publicznego i uniknięcia możliwych szkód wymagają bezzwłocznego przeprowadzenia poleconych zarządzeń.

IX. Przekroczenia i kary.

§. 89.

C. k. żandarmerya, zaprzysiężone strażę leśne, strażę myśliwskie i strażę polowe mają obowiązek czuwania nad przepisami niniejszej ustawy i podawania wszelkich dostrzeżonych przekroczeń do wiadomości politycznej władzy powiatowej.

§. 90.

Przekroczenia tej ustawy, jako też rozporządzeń i szczegółowych zarządzeń na jej podstawie wydanych, mają być karane, o ile powszechna ustawa karna nie ma zastosowania, przez polityczną władzę powiatową grzywną od 10 do 100 K. Grzywna ta podwyższoną być może w przypadku powtórnego przekroczenia, albo jeżeli przekroczenie pociągnęło za sobą znaczną szkodę, aż do 200 K. W razie niemożności ściągnięcia należy grzywnę zamienić na karę aresztu, przyczem 10 K liczy się za jeden dzień aresztu.

W razie cięższych, przez dłuższy czas dokonywanych albo powtarzanych wykroczeń przeciw niniejszej ustawie, można za-

miast grzywny orzec karę aresztu od 1 do 20 dni.

Grzywny wpływają do funduszu ubogich tej gminy, w której obrębie przekroczenie popelnionem zostało.

§. 91.

W wypadkach przekroczeń §§. 55., 56., 57. l. c, 58. i 59., których dopuszcza się sam uprawniony do polowania, względnie handlarz i właściciel restauracyi, należy zarazem orzec utratę zwierzyny złowionej albo zabitej, a względnie podanej na sprzedaż wbrew przepisowi.

Przy przekroczeniach §§. 47. i 54. orzec należy utratę zabranych przyrządów, bez różnicy, czy są one własnością przestępcy lub nie.

§. 92.

W razie zajęcia przyrządów zakazanych §§. 47. i 54. należy orzec bezwzględnie utratę tych przedmiotów, chociażby niemożliwym było dochodzenie i skazanie tych osób, które się nimi posługiwały.

§. 93.

Zwierzyna, strzelby i przyrządy, które uznane zostały za przepadłe, sprzedawane być mają przez polityczną władzę powiatową w drodze publicznej licytacyi na rzecz funduszu ubogich tej miejscowości, gdzie nastąpiło zajęcie. Przed sprzedażą jednak należy zakazane przyrządy uczynić niedolnymi do dalszego użytku.

§. 94.

Z orzeczeniem karnem połączyć należy, o ile nie chodzi o wynagrodzenie szkód przez polowanie i zwierzynę wyrządzonych, także zobowiązanie do wynagrodzenia szkody przekroczeniem spowodowanej, jeżeli z powodu braku dostatecznego wyjaśnienia nie wypadnie odesłać pretensyi dotyczącej odszkodowania do sądów cywilnych.

Stronom interesowanym, mimo prawomocnych orzeczeń o odszkodowaniu, służy prawo udać się w tych sprawach na zwykłą drogę prawa.

§. 95.

Jeżeli po przekroczeniu myśliwskim w przeciągu 3 miesięcy, licząc od dnia spełnienia czynu, przestępca nie został pociągnięty do odpowiedzialności, wtedy następuje przedawnienie przekroczenia, co jednak nie uwalnia od obowiązku usunięcia trwającego stanu bezprawnego, jaki przekroczenie to spowodowało.

§. 96.

Co do właściwości politycznych władz do dochodzenia i karania przekroczeń niniejszej ustawy, co do terminów odwołania i co do odnośnego postępowania zastosowane być mają ogólne obowiązujące przepisy o administracyjnem postępowaniu karnem.

O karach i w związku z nimi będących zwrotach szkód i kosztów rozstrzyga w najwyższej instancyi Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem rolnictwa.

Marszałek po myśli §. 65. regulaminu podaje do wiadomości Izby powyższe zmiany, przedłożone przez p. sprawozdawcę.

Izba bez rozprawy przyjmuje do wiadomości powyższe zmiany przedłożone przez p. sprawozdawcę, następnie oddzielnie Izba uchwała bez rozprawy powyższą ustawę w trzeciem czytaniu.

Następuje:

Sprawozdanie komisji drogowej o petycjach Wydziałów powiatowych w Wadowicach i Myślenicach w sprawie przyznania z funduszu krajowego subwencyi w wysokości 75% na ukończenie budowy drogi gminnej I szej klasy Biertowice-Zembrzyce.

Sprawozdawca p. Męciński, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od

czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Na ukończenie drogi gminnej I. klasy Biertowice-Zembrzyce podwyższa Sejm subwencję z funduszu krajowego z 50% na 75% kosztów potrzebnych na dokończenie budowy, począwszy od roku 1909.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji drogowej o petycji Wydziału powiatowego w Skalacie w sprawie podwyższenia subwencji krajowej z 50% na 75% na budowę drogi gminnej I. klasy Zbaraż-Podwołoczyska w powiecie skałackim.

Sprawozdawca p. Męciński, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Na budowę drogi gminnej I. klasy Zbaraż-Podwołoczyska na terytorium powiatu skałackiego przyznaje się tamtejszemu Wydziałowi powiatowemu podwyższoną subwencję krajową z 50% na 75% rzeczywistych wydatków, a to od roku 1909.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie komisji drogowej o petycji Wydziału powiatowego w Złoczowie w sprawie podwyższenia subwencji krajowej z 50% na 60% na budowę drogi gminnej I. klasy Olesko-Podhorce.

Sprawozdawca p. Męciński, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Na budowę drogi gminnej I. klasy Olesko-Podhorce przyznaje się Wydziałowi powiatowemu w Złoczowie podwyższenie zasiłku krajowego z 50% na 60% rzeczywistych wydatków, a to od roku 1909.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie komisji bankowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie galicyjskiej Kasy Oszczędności.

Sprawozdawca p. Loewenstein, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie galicyjskiej Kasy Oszczędności we Lwowie.

2. Sejm udziela zarządowi galic. Kasy Oszczędności we Lwowie absolutorium z rachunków tej Kasy za rok 1907.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda. Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej i uchwała oddzielnie oraz bez rozprawy powyższe wnioski 1—2. komisji, które p. sprawozdawca odczytuje.

Następuje:

Sprawozdanie komisji kolejowej o petycji Rady powiatowej w Pilźnie i Jasle jako też Reprezentacyi kilku miast o budowę kolei Jasło-Dębica.

Sprawozdawca p. Męciński, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm powołując się na swe uchwały z 4. lipca 1901 i z 12. marca 1907, wzywa ponownie c. k. Rząd, aby w jak najkrótszym czasie przedłożył Radzie państwa projekt

ustawy, upoważniającej do wypracowania na koszt państwa projektu szczegółowego dla normalnotorowej kolei z Dębicy do Jasła, która ma być wybudowana jako linia kolei państwowych.

II. Sejm wzywa Wydział krajowy, aby podjął ponownie i przeprowadził rokowania z c. k. Rządem w sprawie budowy linii kolei państwowych z Dębicy do Jasła na koszt państwa za przyczynieniem się do kosztów budowy miejscowych czynników i za przyczynieniem się kraju jednorazowym datkiem przez odstąpienie na własność c. k. Rządu będących w posiadaniu kraju akcyi zakładowych jednej z istniejących kolei lokalnej w imiennej wartości, która Sejm następnie oznaczy na podstawie rokowań, które Wydział krajowy ma przeprowadzić z c. k. Rządem.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej i uchwała oddzielnie oraz bez rozprawy powyższe wnioski I.—II. komisji, które p. sprawozdawca odczytuje.

Marszałek odczytuje następujący:

W n i o s e k n a g ł y.

Ze względu, że Wysoki c. k. Rząd darował plac pod budowę kościoła św. Elżbiety

we Lwowie wartości miliona koron, a Rada miasta Lwowa uchwaliła na ten cel 500.000 koron,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wysoki Wydział krajowy ma wstawić do budżetu na rok 1910 odpowiednią sumę jako subwencję na budowę kościoła św. Elżbiety.

Wnioskodawca:
Ciucheński.

Rutowski, Adam, Doliński, Kleski, K. Lubomirski, Tertil, Michałowski, Maiss, Sala, Niementowski, Leo, Sare, Skarbek, Bandrowski.

P. Ciucheński uzasadnia nagłość tego wniosku i sam wniosek, a pod względem formalnym wnosi na przekazanie tego wniosku komisji budżetowej.

Izba bez rozprawy uchwała nagłość tego wniosku i oddzielnie przekazanie tego wniosku nagłego komisji budżetowej.

Marszałek zamyka posiedzenie, naznaczając następne na dzień 3. listopada 1908 godzinę 10 przed południem.

Koniec posiedzenia godzina 11 w nocy

Marszałek krajowy:

Stanisław Badeni, w. r.

Sekretarze:

Mieczysław Urbański, w. r.

Stanisław Henryk Badeni, w. r.

